

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมา

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓/๑ มีจุดมุ่งหมายให้การบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความสำเร็จมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน” และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๖ “การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย”

กรมทรัพยากรน้ำ มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะในการจัดทำนโยบายและแผน และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ บริหารจัดการ พัฒนา ออรัรักษ์ พื้นฟู รวมทั้งควบคุม ดูแล กำกับ ประสาน ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ พัฒนาริชาการ กำหนดมาตรฐาน และถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านทรัพยากรน้ำทั้งระดับภาพรวมและระดับลุ่มน้ำ เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำที่เป็นเอกภาพและยั่งยืน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ กรมทรัพยากรน้ำ ได้ตระหนักถึงการปฏิบัติราชการที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กระทรวง และความรับผิดชอบของกรมต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ให้คำนึงถึงประสิทธิภาพการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ในการนี้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ ได้รับงบประมาณให้ดำเนินโครงการออรัรักษ์พื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ (งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘) จำนวน ๕๕๔,๖๑๓,๑๐๐ บาท เพื่อแก้ไขปัญหาการฟื้นฟูระบบนิเวศในพื้นที่โครงการ และผลต่อการแก้ไขภัยแล้ง อุทกภัย สนับสนุนให้ประชาชน มีน้ำอุปโภคบริโภค น้ำเพื่อการเกษตร และประโยชน์ด้านอื่นๆ ดังนั้น เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์/เป้าหมาย และเป็นกลไกการสะท้อนการดำเนินงานของกรมทรัพยากรน้ำ จึงได้มีการติดตาม ประเมินผลโครงการออรัรักษ์พื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ (ดำเนินการปีเดียว) ตรวจสอบการดำเนินงานและประเมินผล ตามตัวชี้วัดการรับรองการปฏิบัติราชการระดับกระทรวงและกรม

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑.๒.๑ เพื่อสำรวจข้อมูลความคิดเห็นของประชาชน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีต่อโครงการออรัรักษ์พื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ (ดำเนินการปีเดียว) ในพื้นที่ลุ่มน้ำต่างๆ ของกรมทรัพยากรน้ำ

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้ประโยชน์จากโครงการออรัรักษ์พื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ (ดำเนินการปีเดียว) ในพื้นที่ลุ่มน้ำต่างๆ ของกรมทรัพยากรน้ำ

๑.๒.๓ เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการในมิติด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลกระทบที่มีต่อโครงการ

๑.๒.๔ เพื่อประเมินตนเองในการปฏิบัติงาน และใช้ประกอบการรายงานตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และสนับสนุนตัวชี้วัดการรับรองการปฏิบัติราชการของกรม

๑.๓ ขอบเขตการดำเนินงาน

๑.๓.๑ ขอบเขตการดำเนินงาน

ติดตามประเมินผล โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ (ดำเนินการปีเดียว) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

สำรวจข้อมูล ความคิดเห็นของประชาชน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในด้านการมีส่วนร่วม ความพึงพอใจด้านคุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจด้านการใช้ประโยชน์ ผลกระทบ ปัญหา อุปสรรค ความไม่พึงพอใจ และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงงาน

๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๔.๑ ข้อมูลระดับความคิดเห็นของประชาชน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีต่อโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ (ดำเนินการปีเดียว) ของกรมทรัพยากรน้ำ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โครงการ

๑.๔.๒ ข้อมูลระดับความพึงพอใจของประชาชน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ (ดำเนินการปีเดียว) ของกรมทรัพยากรน้ำ

๑.๔.๓ ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา/ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของกรม ทรัพยากรน้ำ

๑.๔.๔ เพื่อใช้ประกอบตัวชี้วัดการรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ กรมทรัพยากรน้ำ

๑.๕ เกณฑ์การวัด/นิยามการวัด

๑.๕.๑ ประชาชน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจต่อน้ำสะอาดเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ ร้อยละ ๙๐ ร้อยละ ๙๕

- **น้ำอุปโภค** หมายถึง น้ำตามธรรมชาติผิวดินที่ไม่ผ่านกรรมวิธีปรับปรุงคุณภาพน้ำและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น การเกษตรยังชีพ การรักษาระบบนิเวศน์ เป็นต้น

- **น้ำสะอาดเพียงพอต่อการอุปโภค** หมายถึง ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายมีความพึงพอใจ ต่อโครงการจัดหาน้ำสะอาดสำหรับการอุปโภค ได้อย่างเพียงพอ

- **ความพึงพอใจ** หมายถึง พึงพอใจเป็นความรู้สึกทางบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการ หรือความคาดหวัง

- **น้ำสะอาด** หมายถึง สี/ความขุ่นของน้ำในแหล่งน้ำ มีสีเหลืองจนถึงสีน้ำตาล ขึ้นอยู่กับ ชนิดของแหล่งน้ำ หรือเกิดจากสารแขวนลอย เช่น ดิน ทราย ที่อยู่ในแหล่งน้ำโดยธรรมชาติ และไม่มีกลิ่น

- **เพียงพอ** หมายถึง จำนวนหรือปริมาณน้ำในแหล่งน้ำมีเพียงพอในการใช้ประโยชน์ ด้านใดด้านหนึ่ง เช่น การเกษตรยังชีพ การรักษาระบบนิเวศน์ เป็นต้น

๑.๕.๒ ร้อยละความพึงพอใจของประชาชน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในพื้นที่โครงการฯ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ ร้อยละ ๙๐ ร้อยละ ๙๕

- **ความพึงพอใจ** หมายถึง พึงพอใจเป็นความรู้สึกทางบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการ หรือความคาดหวัง

- **พื้นที่โครงการ** หมายถึง โครงการที่ดำเนินการอยู่ภายใต้แผนการแก้ไขปัญหาตามนโยบายรัฐบาล หรือโครงการที่ระบุในแผนงานงบประมาณ ที่คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เห็นชอบ หรือโครงการที่สอดคล้องยุทธศาสตร์ภายใต้แผนบูรณาการ

- **กลุ่มเป้าหมาย** หมายถึง ประชาชนในพื้นที่โครงการฯ ภายใต้แผนการแก้ไขปัญหาตามนโยบายรัฐบาล หรือโครงการที่ระบุในแผนงานงบประมาณที่คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเห็นชอบ หรือ โครงการที่สอดคล้องยุทธศาสตร์ภายใต้แผนบูรณาการ ที่จะได้ใช้ประโยชน์จากโครงการอนุรักษ์ พื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำ เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จและมีปริมาณน้ำกักเก็บ

๑.๖ นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ ผลลัพธ์ หมายถึง ประโยชน์ทางตรงที่เกิดจากสินค้า/บริการ (ผลผลิต) หรือผลที่ได้รับจากการใช้ประโยชน์ผลผลิตของโครงการ ซึ่งมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ และมีหลากหลายมิติ ได้แก่ มิติทางด้าน เศรษฐศาสตร์ สังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต เป็นต้น และหมายรวมถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ผลผลิตโดยกลุ่มเป้าหมาย

๑.๖.๒ ผลผลิต หมายถึง สินค้า บริการที่ได้จากการดำเนินงานโดยส่วนราชการ ทั้งในรูปแบบของการให้บริการโดยตรงหรือโดยการใช้วัตถุดิบของและหรือสิ่งก่อสร้าง เพื่อนำไปใช้ในการให้บริการแก่ประชาชน และภายนอกองค์กรนั้น โดยมีตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ คุณภาพ เวลา รวมทั้งต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ในลักษณะ SMART คือ เจาะจง (Specific) วัดได้ (Measurement) บรรลุได้หรือสำเร็จได้ (Achievable) เป็นไปได้จริง (Realistic) มีช่วงเวลาที่ชัดเจน (Time bound)

๑.๖.๓ ประสิทธิภาพ หมายถึง การใช้ทรัพยากรในการดำเนินการใดๆ ก็ตามโดยมีสิ่งมุ่งหวังถึงผลสำเร็จ และผลสำเร็จนั้นได้มาโดยการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด ดำเนินการเป็นไปอย่างประหยัด ไม่ว่าระยะเวลา ทรัพยากร แรงงาน รวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่ต้องใช้ในการดำเนินการนั้นๆ ให้เป็นผลสำเร็จและถูกต้อง หรืออีกนัยหนึ่งคือการพิจารณาผลสำเร็จของโครงการ โดยดูจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเบื้องต้น (Input) กับผลผลิต (Output) เปรียบเทียบโดยที่ผลสำเร็จดีกว่าทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ ค่าใช้จ่ายที่ได้ใช้ไปกับโครงการ และเวลา

๑.๖.๔ ประสิทธิภาพ หมายถึง การทำแล้วบรรลุเป้าหมายผลออกมาพึงพอใจ เน้นการพิจารณาผลผลิต (output) ที่สอดคล้องกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการ สามารถกระทำโดยเปรียบเทียบผลที่ได้จากโครงการกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการ หรือหมายถึงการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนา ผลที่คาดหวังไว้เป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้หรือผู้บริโภค ทั้งผลผลิต ผลกระทบ และผลลัพธ์

๑.๖.๕ ผลกระทบ หมายถึง ผลอันต่อเนื่องมาจากผลผลิตที่ได้ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ในมิติต่างๆ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ผลที่ได้จากการดำเนินโครงการและการใช้ประโยชน์โครงการ ที่เกิดกับกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่มีใช้กลุ่มเป้าหมาย

๑.๖.๖ ความคุ้มค่า หมายถึงผลต่อเนื่องจากการนำเข้าปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งผลที่ได้รับมีมูลค่าเพิ่มขึ้นหรือสูงขึ้นจากเดิม ทั้งปริมาณ และคุณภาพ เช่น ความคุ้มค่าทางผลผลิต การใช้จ่ายงบประมาณได้ปริมาณหรือคุณภาพสูงกว่าที่คาดการณ์ไว้หรือใช้ระยะเวลาดำเนินการที่น้อยกว่าแผนการที่กำหนด ความคุ้มค่าทางผลลัพธ์เป็นผลประโยชน์ที่ได้รับสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ทั้งที่เป็นตัวเงินหรือวัตถุประสงค์หรือประโยชน์ที่ได้รับของสินค้านั้นมากกว่าที่คาดการณ์

๑.๖.๗ การบริหารจัดการ หมายถึงการช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวก ติดตามดูแลสิ่งต่างๆ ให้ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย

๑.๖.๘ ผู้ให้บริการ หมายถึง หน่วยงานที่มีภารกิจ ในการสร้างผลผลิต/สินค้า และ/หรือบริการ ให้แก่ลูกค้าหรือประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อนำไปใช้ประโยชน์หรือได้รับความพึงพอใจในบริการ

๑.๖.๙ ผู้รับบริการ หมายถึง บุคคล หน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาท/เข้าใจในการได้มาหรือเข้าถึง ตั้งแต่ความเป็นมา การริเริ่มกระบวนการต่างๆ ของสินค้าและบริการ หรือสิ่งก่อสร้าง นั้นๆ และความรับผิดชอบต่อสินค้าและบริการที่ได้มาหรือเข้าถึงอย่างต่อเนื่อง

๑.๖.๑๐ การมีส่วนร่วม หมายถึงการสร้างโอกาสให้ประชาชนได้ตระหนักถึงปัญหาที่แท้จริงของตน และพัฒนาความสามารถในการจัดการ ควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพของประชาชนและชุมชน

๑.๖.๑๑ ทรัพยากรน้ำ (เฉพาะแหล่งน้ำผิวดิน) หมายถึง แหล่งน้ำธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ห้วย หนอง คลอง บึง แม่น้ำ ลำคลอง รวมทั้งพื้นที่ชุ่มน้ำ

๑.๖.๑๒ อนุรักษ์ หมายถึง การสงวน รักษาแหล่งน้ำไว้ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยมีวิธีการ กำหนดมาตรการ สร้างจิตสำนึก การสร้างเครือข่าย ในการเฝ้าระวังดูแลบำรุงรักษา

๑.๖.๑๓ การฟื้นฟู การปรับปรุง หมายถึง การปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อให้คืนสู่สภาพเดิม โดยมีวิธีการ ขุดลอกตะกอน วัชพืช เพื่อให้เพิ่มการกักเก็บน้ำและประสิทธิภาพการระบายน้ำ

๑.๖.๑๔ การพัฒนา หมายถึง การป้องกัน การควบคุม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บ และการระบายน้ำ โดยมีวิธีการใช้สิ่งก่อสร้าง ป้องกันการบุกรุก การกัดเซาะ การควบคุมน้ำ

๑.๖.๑๕ การดูแล บำรุงรักษา ซ่อมแซม หมายถึง การดูแล รักษา ซ่อมแซมแหล่งน้ำให้อยู่ในสภาพดี สามารถใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ โดยการจัดระบบป้องกันการเสียหายของแหล่งน้ำจากการกระทำของมนุษย์และสัตว์เลื้อยรวมทั้งที่เกิดจากภัยธรรมชาติ

๑.๖.๑๖ ลุ่มน้ำ หมายถึง บริเวณพื้นที่ทั้งหมดที่โอบล้อมแม่น้ำที่ตกลงมาในบริเวณพื้นที่แล้วจะระบายลงสู่ลำห้วย ลำคลองต่างๆ จนในที่สุดไหลออกสู่จุดสุดท้ายที่กำหนดเป็นปากแม่น้ำของลุ่มน้ำนั้น

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การติดตามประเมินผลโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ ของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ คณะทำงานได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
๒. ระเบียบ กฎหมาย นโยบายที่เกี่ยวข้อง
๓. แนวคิดและทฤษฎีความพึงพอใจ
๔. แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการ
๕. แนวคิดทฤษฎีด้านการติดตามและประเมินผล
๖. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

๒.๑.๑ หลักธรรมาภิบาลสากล

United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific : UNESCAP ได้ให้นิยามคำว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) ว่ามีองค์ประกอบ ๘ ประการ ดังนี้ การมีส่วนร่วม (Participation) นิติธรรม (Rule of Law) ความโปร่งใส (Transparency) การตอบสนอง (Responsiveness) การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรมและไม่ละเลยบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดออกไปจากสังคม (Equity and Inclusiveness) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) และภาระรับผิดชอบ (Accountability) ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๙๗ United Nations Development Programme : UNDP ได้ทบทวนและให้นิยามใหม่ว่าเป็นเรื่องของการใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อจัดการกิจการของประเทศชาติบ้านเมือง รวมทั้งยังได้กำหนดคุณลักษณะของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาลซึ่งได้นำเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์เข้ามารวมไว้ด้วย รวม ๙ ประการ ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วม (Participation) ชายและหญิงทุกคนควรมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจทั้งโดยทางตรงหรือผ่านทางสถาบันตัวแทนอันชอบธรรมของตน ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมที่เปิดกว้างนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มและการแสดงความคิดเห็น รวมถึงการสามารถเข้ามีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์

๒) นิติธรรม (Rule of Law) กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรม และไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน

๓) ความโปร่งใส (Transparency) ต้องอยู่บนพื้นฐานของการไหลเวียนอย่างเสรีของข้อมูลข่าวสาร บุคคลที่มีความสนใจเกี่ยวข้องจะต้องสามารถเข้าถึงสถาบัน กระบวนการ และข้อมูลข่าวสารได้โดยตรง ทั้งนี้การได้รับข้อมูลข่าวสารดังกล่าวนี้ต้องมีความเพียงพอต่อการทำความเข้าใจและการติดตามประเมินสถานการณ์

๔) การตอบสนอง (Responsiveness) สถาบันและกระบวนการดำเนินงานต้องพยายามดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

๕) การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus-Oriented) มีการประสานความแตกต่างในผลประโยชน์ของฝ่ายต่างๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นนโยบายและกระบวนการขั้นตอนใดๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

๖) ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม (Equity) ชายและหญิงทุกคนต้องมีโอกาสในการปรับปรุงสถานะหรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตน

๗) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) สถาบันและกระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการและขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๘) ภาระรับผิดชอบ (Accountability) ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคมก็ตาม ต้องมีภาระรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไปและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถาบันของตน

๙) วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Vision) ผู้นำและบรรดาสาธารณชนต้องมีความมุ่งมั่นที่เปิดกว้างและเล็งการณ์ไกลเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองและการพัฒนามนุษย์ (สังคม) รวมถึงมีจิตสำนึกว่าอะไรคือความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาดังกล่าว ตลอดจนมีความเข้าใจในความสลับซับซ้อนของบริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในแต่ละประเด็นนั้น

๒.๑.๒ ธรรมาภิบาล (Good Governance) ในภาคราชการ

ประเทศไทยมีการนำแนวความคิด (Corporate Social Responsibility : CSR) และการกำหนดมาตรฐาน ISO ในด้านต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในภาครัฐและภาคเอกชน และบัญญัติศัพท์ไทยขึ้นมาหลายคำ อาทิเช่น ธรรมาภิบาล ประชาธิปไตย ธรรมรัฐ ระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี การปกครองโดยธรรม กรอบการกำกับดูแลที่ดี บรรษัทภิบาล เป็นต้น ต่อมาได้มีการใช้คำว่าระบบการบริหารและการจัดการบ้านเมืองที่ดี หรือธรรมาภิบาล (Good Governance) ธรรมาภิบาลให้ความหมายไปในทางบริหารราชการ มีนิยามคำว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือการบริหารจัดการที่ดี คือ ระบบโครงสร้าง กระบวนการต่างๆ ที่ได้วางแนวปฏิบัติหรือวางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม เพื่อให้ส่วนต่างๆ ของสังคมมีการพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเป็นธรรม เนื่องจากการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นกลไกภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน หรือภาคประชาชน ต่างก็เป็นองค์รวมในการแสดงความคิดเห็นเพราะประชาชนเป็นผู้รับประโยชน์โดยตรง

ในการนี้ คณะรัฐมนตรีได้มอบให้สำนักงาน ก.พ. นำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะของสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ (TDRI) ซึ่งรัฐบาลให้ศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ เกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Governance) มาจัดทำบันทึกเรื่องการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกับข้อเสนอแนะให้ออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒ ได้ประกาศ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ และเริ่มมีผลบังคับใช้กับหน่วยงานของรัฐ ตั้งแต่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ ซึ่งนับได้ว่าเป็นก้าวแรกหรือเรียกได้ว่าเป็นการวางฐานในการบริหารราชการแนวใหม่ จนกระทั่งได้มีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๐ บังคับใช้ เพื่อให้การปฏิบัติงานส่วนราชการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยั่งยืนเกิดประโยชน์สุขของประชาชน

๒.๒ ระเบียบ กฎหมาย นโยบายที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ มีหลักพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ๖ ประการ คือ

๑) หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

๒) หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริใจ ชยัน อุดหนุน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

๓) หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุง กลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่าง ตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชน ตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

๔) หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การแสดง ประชามติ หรืออื่นๆ

๕) หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพ ในความเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

๖) หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เป็น ประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้า และ บริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

๒.๒.๒ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๓/๑ มีจุดมุ่งหมายให้การบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การอำนวยการความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน

๒.๒.๓ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๖ มีจุดมุ่งหมายให้การบริหารราชการบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

(๑) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

(๒) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

(๓) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

(๔) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น

(๕) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์

(๖) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ

(๗) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีความพึงพอใจ

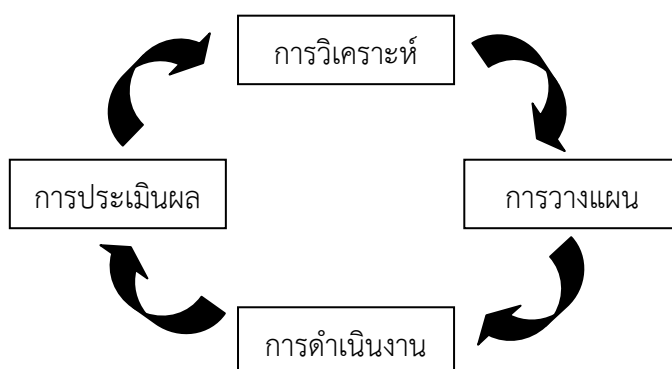
๒.๓.๑ ความหมายของความพึงพอใจ

ราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๔๒: ๗๙๓) ให้ความหมาย พึงพอใจ หมายถึง รัก ชอบใจ Kotler (๑๙๔๑ อ้างถึงใน อิศรา ภูมาศ, ๒๕๔๖: ๕) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ คือ ระดับความรู้สึกของบุคคลที่เป็นผลมาจากการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามที่เห็นหรือเข้าใจ กับความคาดหวังของบุคคล

Chaplin (๑๙๖๘ อ้างถึงใน ศุภชัย เหลืองสุขเจริญ, ๒๕๔๑: ๗) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจไว้ว่า เป็นความรู้สึกของผู้ที่มารับบริการต่อสถานบริการตามประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าไปติดต่อขอรับบริการในสถานบริการต่างๆ

๒.๓.๒ ทฤษฎีความพึงพอใจ

Barkley and Saylor (nd.: ๘๔-๘๗ อ้างถึงใน วิไลวรรณ ลิ้มหาชีวะ และคณะ, ๒๕๔๗ :๘) ได้กล่าวไว้ว่า ในการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและผู้รับบริการ มีกระบวนการที่จะทำให้การจัดการโครงการดำเนินงานไปอย่างเป็นระบบ โดยกระบวนการนี้ประกอบด้วย การวิเคราะห์ (Analysis) การวางแผน (Planning) การดำเนินงาน (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation) ดังภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ กระบวนการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและผู้รับบริการของ Barkley and Saylor

John D. Millet (๑๙๕๕: ๙๗ อ้างถึงใน รังสฤษฎ์ จิตดี, ๒๕๓๕: ๑๐) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของหน่วยงานของรัฐ ควรจะพิจารณาจากพฤติกรรมต่างๆ คือ

๑. การให้บริการอย่างเสมอภาค (equitable service) หมายถึง ความยุติธรรมในการบริหารงานภาครัฐที่มี ความเห็นว่าคนทุกคนเท่าเทียมกัน ดังนั้นประชาชนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในแง่ของกฎหมายไม่มี การแบ่งแยกกีดกันในการให้บริการประชาชนจะได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลที่ใช้มาตรฐานการให้บริการเดียวกัน

๒. การให้บริการที่ตรงเวลา (timely service) หมายถึง การให้บริการต้องมองว่าการให้บริการสาธารณะ จะต้องตรงเวลาผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐจะถือว่าไม่มีประสิทธิภาพถ้าไม่มีการตรงเวลา ซึ่งจะสร้างความไม่พึงพอใจให้แก่ประชาชน

๓. การให้บริการอย่างเพียงพอ (ample service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะต้องมีลักษณะมีจำนวนการ ให้บริการ และสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม และมีความเสมอภาคหรือการตรงเวลา จะไม่มีความหมายเลย ถ้ามีจำนวนการให้บริการที่ไม่เพียงพอและสถานที่ตั้งที่ให้บริการสร้างความไม่ยุติธรรม ให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับบริการ

๔. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (continuous service) หมายถึง การให้บริการ สาธารณะที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลักไม่ใช่ยึดความพอใจของหน่วยงาน ที่ให้บริการว่าจะให้บริการหรือหยุดให้บริการเมื่อใดก็ได้

๕. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (progressive service) หมายถึง การให้บริการ สาธารณะที่มีการปรับปรุง คุณภาพ และผลการปฏิบัติงานกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการเพิ่มประสิทธิภาพหรือ ความสามารถที่จะทำหน้าที่ได้มากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม

จากที่กล่าวมา พอสรุปความหมายของคำว่า ความพึงพอใจ ได้ว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกทางบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการ หรือ ความคาดหวังแล้ว

๒.๓.๓ การวัดความพึงพอใจที่มีต่อการบริการ

สาโรช ไสยสมบัติ (๒๕๓๔: ๓๙) กล่าวว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการบริการจะเกิดขึ้น หรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาถึงลักษณะของการให้บริการขององค์กร ประกอบกับระดับความรู้สึกของผู้รับ บริการในมิติต่างๆ ของแต่ละบุคคล ดังนั้นในการวัดความพึงพอใจต่อการบริการอาจทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

๑. การใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นวิธีการที่นิยมใช้กันแพร่หลายวิธีหนึ่ง โดยการร้องขอหรือ ขอความร่วมมือ จากกลุ่มบุคคลที่ต้องการวัด แสดงความคิดเห็นลงในแบบฟอร์มที่กำหนดคำตอบไว้ให้ เลือกตอบหรือเป็นคำตอบอิสระ โดยคำถามที่ถามอาจจะถามถึงความพึงพอใจในด้านต่างๆ ที่หน่วยงานกำลัง ให้บริการอยู่ เช่น ลักษณะของการให้บริการ สถานที่ให้บริการ บุคลากรที่ให้บริการ เป็นต้น

๒. การสัมภาษณ์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ซึ่งเป็นวิธีการที่ต้องอาศัยเทคนิคและความชำนาญพิเศษของผู้สัมภาษณ์ที่จะจงใจให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถาม ให้ตรงกับข้อเท็จจริง การวัดความพึงพอใจโดยวิธีการสัมภาษณ์นับว่าเป็นวิธีที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพอีกวิธีหนึ่ง

๓. การสังเกต เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการได้ โดยวิธีการสังเกตจากพฤติกรรมทั้งก่อนมารับบริการ ขณะรอรับบริการและหลังจากการได้รับบริการแล้ว เช่น การสังเกตกิริยาท่าทาง การพูด สีหน้า และความถี่ของการมาขอรับบริการ เป็นต้น การวัดความพึงพอใจโดยวิธีนี้ ผู้วัดจะต้องกระทำอย่างจริงจังและมีแบบแผนที่แน่นอน จึงจะสามารถประเมินถึงระดับความ พึงพอใจของผู้ใช้บริการได้อย่างถูกต้อง

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการ

ราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๔๒: ๖๐๗) ให้ความหมายของคำว่า บริการ หมายถึง ปฏิบัติรับใช้ ให้ความสะดวกต่างๆ ส่วนความหมายทั่วไปที่มักกล่าวถึง คือ การกระทำที่เปี่ยมไปด้วยความช่วยเหลือหรือการ ดำเนินการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

กุลธณ ธนาพงศ์ธร (๒๕๓๐) ได้ชี้ให้เห็นถึงหลักการให้บริการที่สำคัญมี ๕ ประการ คือ

๑. หลักการสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ ประโยชน์และบริการที่องค์การจัดให้นั้น จะต้องตอบสนองความต้องการของบุคลากรส่วนใหญ่หรือทั้งหมดมิใช่เป็นการจัดให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ มิฉะนั้นแล้ว นอกจากจะไม่เกิดประโยชน์สูงสุดในการเอื้ออำนวยประโยชน์และบริการแล้ว ยังไม่คุ้มค่ากับการดำเนินงานนั้นๆ อีกด้วย

๒. หลักความสม่ำเสมอ กล่าวคือ การให้บริการนั้นๆ ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มิใช่ทำๆ หยุดๆ ตามความพอใจของผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติ

๓. หลักความเสมอภาค บริการที่จัดไว้นั้นจะต้องให้แก่ผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ไม่มีการใช้สิทธิพิเศษแก่บุคคลหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในลักษณะต่างจากกลุ่มอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด

๔. หลักความประหยัด ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการบริการจะต้องไม่มากจนเกินกว่าผลที่จะได้รับ

๕. หลักความสะดวก บริการที่จัดให้แก่ผู้รับบริการจะต้องเป็นไปในลักษณะปฏิบัติได้ง่าย สะดวก สบาย สิ้นเปลืองทรัพยากรไม่มากนักทั้งยังไม่เป็นการสร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้บริการหรือผู้ใช้บริการมากจนเกินไป

จากแนวคิดของนักวิชาการข้างต้น พอสรุปความหมายได้ว่า หลักการให้บริการที่ดีจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่ เช่น ความเสมอภาคในการให้บริการความสม่ำเสมอในการบริการ การให้บริการที่ตรงต่อเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง และต้องมีการพัฒนาระบบการให้บริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๕ แนวคิดทฤษฎีด้านการติดตามและประเมินผล

๒.๕.๑ ความหมายของการติดตามและประเมินผล

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (๒๕๕๒) ได้กล่าวไว้ว่า การติดตามและประเมินผล มีคำซึ่งมีความหมายเฉพาะตัวที่แยกจากกันได้ชัดเจน แต่ในการดำเนินงานหรือจัดกิจกรรมแล้วมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างใกล้ชิด จนทำให้เกิดความสับสนอยู่เสมอ คือ คำว่า ติดตาม (Monitoring) และคำว่า ประเมินผล (Evaluation) ทั้งสองคำดังกล่าวมีวิธีทำงานที่แตกต่างกัน คือ การติดตาม เป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะต่างจากการประเมินผล ดังนี้

๑) การติดตาม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลปฏิบัติงานตามแผน ซึ่งมีการกำหนดไว้แล้ว เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ แก้ไข ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน หรือกำหนดวิธีการดำเนินงานให้เกิดผลดียิ่งขึ้น ดังนั้น จุดเน้นที่สำคัญของการติดตาม คือ การปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อการตรวจสอบควบคุม กำกับ การปฏิบัติงานของโครงการ

๒) การประเมินผล เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และนำผลมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการ

๓) การติดตาม จะเกิดขึ้นในขณะที่โครงการกำลังดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ ส่วนการประเมินจะเกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของโครงการ นับตั้งแต่ก่อนตัดสินใจจัดทำโครงการ ในขณะที่ดำเนินงานในช่วงระยะต่างๆ และเมื่อโครงการดำเนินงานเสร็จแล้ว หรือประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

๔) การประเมินผล บางมิตินำมาใช้ในการประเมินความสำเร็จของโครงการ การว่าบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการที่ตั้งไว้หรือไม่ มีปัญหา อุปสรรคอะไรบ้าง

๕) ความแตกต่างและส่วนที่ซ้ำซ้อนกันของการติดตามและประเมินผล คือ การติดตาม (Monitoring) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าได้มีการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ของโครงการที่กำหนด ได้อย่างไร ข้อมูลที่ได้จะนำมาประกอบเป็นเครื่องมือ ควบคุม กำกับ การดำเนินงานในขณะปฏิบัติโครงการโดยตรง ทั้งในด้านปัจจัย (Input) ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และด้านผลผลิต (Output) สำหรับ การประเมินผล (Evaluation) มีขอบข่ายกว้างขวาง ขึ้นอยู่ว่าจะประเมินในขั้นตอนใดของโครงการ เช่น ก่อนเริ่มโครงการ ขณะดำเนินโครงการซึ่งอาจดำเนินการเป็นช่วง เป็นระยะต่างๆ เช่น ทุก ๓ เดือน ทุก ๖ เดือน ทุกปี ประเมินเมื่อโครงการดำเนินงานไประยะครึ่งโครงการ เป็นต้น หรือเป็นการประเมินผลเมื่อโครงการดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

โดยสรุป การติดตามและประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบความก้าวหน้าของแผนงาน/โครงการ ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน/โครงการนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น

๒.๕.๒ แนวคิดและหลักการในด้านประเมินผลโครงการ

Daniel L. Stufflebeam (๑๙๗๑, อ้างถึงใน ชัยสิทธิ์ เถลิงมีประเสริฐ, ๒๕๕๖: ๓๙-๔๐) ได้เสนอตัวแบบ “CIPP Model” ซึ่งเป็นแนวคิดด้านการประเมินผลแผนงาน/โครงการ อย่างเป็นระบบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) องค์ประกอบของ CIPP Model ประกอบด้วย

๑.๑) การประเมินผลบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินผลแผนงาน/โครงการในภาพกว้าง (Macro Analysis) เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินผลโดยทั่วไป เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ของแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ฯลฯ

๑.๒) การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินผลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า ได้แก่การประเมินในด้านอัตรากำลัง งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วิธีการจัดการ เวลา ฯลฯ ว่ามีเพียงพอหรือไม่ การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้นนี้ จะช่วยให้ได้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ว่าควรปรับวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสภาวะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการกระทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในแผนงาน/โครงการเท่านั้น

๑.๓) การประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนของแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับนักประเมินผล ตลอดจนเป็นการบันทึกสะสมข้อมูลระหว่างการทำงาน จะพบว่าการประเมินผลกระบวนการเป็นการค้นหาคำตอบที่ว่าระบบการทำงาน กลไก ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรบุคคล วิธีการติดต่อสื่อสาร ฯลฯ มีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ มากน้อยเพียงใด จะมีแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

๑.๔) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดผลและแปลความหมายของผลความสำเร็จของแผนงาน/โครงการโดยทั่วไปการประเมินผลผลิตเป็นการเปรียบเทียบผลงานที่ทำได้(ทั้งปริมาณ คุณภาพ ต้นทุน และเวลา) กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแผนงาน/โครงการ หากผลงานที่ทำได้สูงกว่า หรือเท่ากับเกณฑ์ แสดงว่าแผนงาน/โครงการประสบผลสำเร็จ แต่ถ้าผลงานที่ทำได้น้อยกว่าเกณฑ์ ก็แสดงว่าแผนงาน/โครงการไม่ประสบผลสำเร็จ โดยผู้ประเมินผลจะต้องอธิบายถึงสาเหตุ ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยอาจใช้รายงานการประเมินผลสภาวะแวดล้อม การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้น และการประเมินผลกระบวนการประกอบในการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคด้วย

๒) รูปแบบและประเด็นการประเมินผลโครงการ ประกอบด้วย

๒.๑) การประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) หรือการประเมินประสิทธิภาพ (Efficiency Evaluation) จะเน้นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของโครงการ โดยศึกษากระบวนการจัดทำกิจกรรม ต่างๆ (Activity) ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ที่จะส่งผลให้เกิดผลงาน (Outputs) ของโครงการ โดยจะพิจารณาถึง

- การดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนว่าช่วยส่งเสริมหรือเป็นปัญหาอุปสรรคในการบรรลุผลงาน (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes)

- การจัดหาทรัพยากร (Resources) ของโครงการในแต่ละขั้นตอน ตามระยะเวลาที่กำหนด

- วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่อยู่เหนือการควบคุม ซึ่งมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทั้งทางบวกและทางลบ

- มูลค่าของผลงานที่ได้รับเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่าย

๒.๒) การประเมินผลที่ได้รับของโครงการ (Project Evaluation) หรือการประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) จะเน้นการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการโดยศึกษาว่าผลงาน (Outputs) ของโครงการสามารถนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ (Project Purpose) ได้หรือไม่ เพียงใด โดยประเด็นในการประเมินจะพิจารณาเกี่ยวกับ

- ประเมินผลความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของงาน/โครงการตามตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้

- ประเมินผลโดยการวิเคราะห์ความคุ้มค่า (Cost Effectiveness) ของงาน/โครงการ

- วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่อยู่เหนือการควบคุม ซึ่งมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทั้งทางบวกและทางลบ

๒.๓) การประเมินผลกระทบของโครงการ (Impact Evaluation) จะเน้นการวิเคราะห์ผลที่ได้รับต่อเนื่องจากประสิทธิผลของโครงการ โดยศึกษาว่าผลที่ได้รับจากวัตถุประสงค์ของโครงการ (Project Purpose) จะไปช่วยสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายแผนงาน (Program Goal) ได้มากน้อยเพียงใด โดยประเด็นในการประเมินจะพิจารณาเกี่ยวกับ

- ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และผลกระทบที่มีต่อแผนงานตามตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้

- วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่อยู่เหนือการควบคุม ซึ่งมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทั้งทางบวกและทางลบ

๒.๖ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

๒.๖.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม

องค์การสหประชาชาติ (United Nation, ๑๙๗๕: ๔) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการกระทำและเกี่ยวกับการกระทำและเกี่ยวข้องกับมวลชนในระดับต่างๆ ดังนี้ ประการแรก ในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งตัดสินใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ทางสังคมและการจัดสรรทรัพยากร และประการที่สอง ในการกระทำโดยสมัครใจต่อกิจกรรมและโครงการ

ยูวันน์ วุฒิเมธี (๒๕๒๖: ๒๐) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง

ปรัชญา เวสารัชช (๒๕๒๘: ๕) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าหมายถึง การที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องโดยการใช้ความพยายาม หรือใช้ทรัพยากรบางอย่างส่วนตน ในกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาชุมชน

William W. Reeder (๑๙๗๔: ๓๙) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

โดยสรุป การมีส่วนร่วม (Participation) จึงหมายถึงการที่บุคคล กลุ่มคน ชุมชน องค์กร ภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมเสนอ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติการ ร่วมประเมิน ตรวจสอบ โครงการ/นโยบายต่างๆ ที่มีผลกระทบกับตัวประชาชนทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม ทั้งนี้เป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนได้ตระหนักถึงปัญหาที่แท้จริงและพัฒนาความสามารถในการจัดการ ควบคุมการใช้ และกระจายทรัพยากร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพของประชาชนและชุมชน

๒.๖.๒ หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

ยุพาพร รูปงาม (๒๕๔๕) ให้ความหมาย หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ ซึ่ง International Association for Public Participation ได้แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

๑) การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

๒) การรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

๓) การเกี่ยวข้อง (Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ เป็นต้น

๔) ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วมโดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

๕) การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด การทำโครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากความต้องการของประชาชน เป็นต้น

ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ทั้งทางภาครัฐและภาคประชาชนควรมีการสร้างหลักการมีส่วนร่วมเข้าด้วยกัน เพื่อให้ต่างฝ่ายได้รับรู้ถึงปัญหาและความต้องการไปพร้อมกัน ประชาชนก็จะได้มีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ในการทำกิจกรรมและการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมเป็นหลักประกันที่สำคัญที่จะทำให้ประชาชนทุกคนดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการ

การติดตามประเมินผล โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ ของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ ประชากร คือ ประชาชน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่โครงการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนา แหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำ ปิงปประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ ของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ (ดำเนินการปีเดียว) ปิงปประมาณ ๒๕๕๘ ตามวงเงินที่ได้รับการจัดสรร จำนวน ๕๕ โครงการ คัดเลือกโครงการเพื่อติดตามประเมินผล จำนวน ๑๗ โครงการ โดยสุ่มโครงการที่จะเก็บข้อมูล จำนวนตัวอย่าง ๑๐ ครีวเรือน/โครงการ

ตารางที่ ๑ จำนวนโครงการและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

หน่วยงาน รับผิดชอบ	ประเภทโครงการ	จำนวน โครงการ ตามแผน	จำนวน โครงการ ที่คัดเลือก	จำนวน เป้าหมาย กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนข้อมูล ที่เก็บได้จริง
สทภ. ๒	ก่อสร้างด้านแหล่งน้ำ ต่ำกว่า 10 ล้านบาท	-	-	-	-
	ก่อสร้างด้านแหล่งน้ำ มากกว่า 10 ล้านบาท	-	-	-	-
	ปรับปรุงสิ่งก่อสร้างด้าน แหล่งน้ำ	-	-	-	-
	ซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างด้าน แหล่งน้ำ	๒	๑	๑๐	๑๐
	บำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างด้าน แหล่งน้ำ	-	-	-	-
	อนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำต่ำกว่า 10 ล้านบาท	๓๖	๑๒	๑๒๐	๑๕๗
	อนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ มากกว่า 10 ล้านบาท	๑๗	๕	๕๐	๕๑
	รวม	๕๕	๑๗	๑๗๐	๒๐๘

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้

- ๑) ข้อมูลทั่วไป
- ๒) ข้อมูลด้านแหล่งน้ำก่อนดำเนินโครงการ
- ๓) ความพึงพอใจเมื่อกรมทรัพยากรน้ำเข้ามาดำเนินโครงการ
- ๔) ความพึงพอใจด้านการใช้ประโยชน์จากโครงการ
- ๕) ความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบในเบื้องต้น
- ๖) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดูแลรักษาแหล่งน้ำให้เกิดประสิทธิภาพ
- ๗) ปัญหาอุปสรรค ความไม่พึงพอใจ และข้อเสนอแนะ

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

เจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรน้ำ และเจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ เป็นผู้เก็บข้อมูล โดยการสำรวจภาคสนาม (Field Survey) ด้วยตนเอง ซึ่งแจกจ่ายแบบสอบถามจำนวน ๒๐๘ ชุด ได้กลับมา ๒๐๘ ชุด (คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐)

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๔.๑ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติ (MS-excel)

๓.๔.๒ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

๓.๔.๓ การแปลผลข้อมูล เป็นการแปลงคำตอบที่ได้จากแต่ละประเด็นย่อยเป็นคะแนน มีหลักเกณฑ์

ดังนี้

๑) ระดับความพึงพอใจเมื่อกรมทรัพยากรน้ำเข้าดำเนินโครงการ และระดับความพึงพอใจด้านการใช้ประโยชน์จากโครงการ

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
น้อย	๑
ปานกลาง	๒
มาก	๓

นำมาจัดกลุ่มระดับ โดยพิจารณาจากการรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่ จะให้คะแนนกลุ่มเป้าหมายตัวอย่างแบ่งระดับออกเป็น ๓ ชั้น เพื่อพิจารณาเป็นเกณฑ์ จากคะแนนเฉลี่ย (Mean)

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{๓ - ๑}{๓} = ๐.๖๖$$

เกณฑ์การแปลความหมายระดับคะแนน ชั้นของเกณฑ์ เป็นดังนี้

ช่วงของค่าเฉลี่ย	ความหมาย
๑.๐๐-๑.๖๖	อยู่ในระดับน้อย
๑.๖๗-๒.๓๓	อยู่ในระดับปานกลาง
๒.๓๔-๓.๐๐	อยู่ในระดับมาก

๒) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบในเบื้องต้น

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
น้อยลง	๐
เท่าเดิม/เหมือนเดิม	๑
ดีขึ้น/เพิ่มขึ้น	๒

นำมาจัดกลุ่มระดับ โดยพิจารณาจากการรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่ จะให้คะแนนกลุ่มเป้าหมายตัวอย่างแบ่งระดับออกเป็น ๓ ชั้น เพื่อพิจารณาเป็นเกณฑ์ จากคะแนนเฉลี่ย (Mean)

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{๒ - ๐}{๓} = ๐.๖๖$$

เกณฑ์การแปลความหมายระดับคะแนน ชั้นของเกณฑ์ เป็นดังนี้

ช่วงของค่าเฉลี่ย	ความหมาย
๐.๐๐-๐.๖๖	ผลกระทบน้อยลง/แย่ง
๐.๖๗-๑.๓๓	ผลกระทบเหมือนเดิม/ไม่เปลี่ยนแปลง
๑.๓๔-๒.๐๐	อยู่ในระดับดีขึ้น/เพิ่มขึ้น

๓.๔.๔ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เช่น ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสำรวจ และข้อคำถามปลายเปิด ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด ๑๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง เพชรบูรณ์ ลพบุรี สระบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ ครอบคลุมพื้นที่ ๓ กลุ่มน้ำ คือ กลุ่มน้ำเจ้าพระยา กลุ่มน้ำสะแกกรัง และกลุ่มน้ำป่าสัก

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ตาม พ.ร.บ. ทั้งสิ้นจำนวน ๕๕ โครงการ งบประมาณ ๕๕๔,๖๑๓,๑๐๐ บาท งบประมาณตามสัญญา ๕๓๘,๓๖๐,๓๑๒ บาท

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ คัดเลือกโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ เพื่อติดตามและประเมินผล จำนวน ๑๗ โครงการ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๐๘ คน

ตารางที่ ๒ โครงการกลุ่มตัวอย่าง / พื้นที่ดำเนินการ

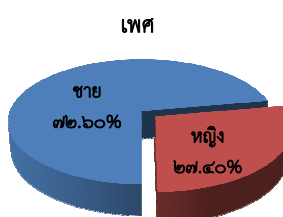
ที่	ชื่อโครงการ	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
๑.	ปรับปรุงซ่อมแซมฝายน้ำล้นท่าไฮ		บ้านเนิน	หล่มเก่า	เพชรบูรณ์
๒.	อนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำบ้านดงปอ ช่วง ๒	๑๔	เนินขาม	เนินขาม	ชัยนาท
๓.	อนุรักษ์ฟื้นฟูบึงปีกวงซ้อง	๗,๑๑	ท่าไม้	ชุมแสง	นครสวรรค์
๔.	อนุรักษ์ฟื้นฟูหนองอีแอ่ว-หนองอีใหญ่	๘,๑๐	พิกุล	ชุมแสง	นครสวรรค์
๕.	อนุรักษ์ฟื้นฟูบึงเขาดิน ช่วง ๘		บ้านแก่ง	เมือง	นครสวรรค์
๖.	อนุรักษ์ฟื้นฟูคลองโสม	๑๐	ลาดแค	ชนแดน	เพชรบูรณ์
๗.	อนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำบ้านหนองแต้ว	๑๔	นาสนุ่น	ศรีเทพ	เพชรบูรณ์
๘.	อนุรักษ์ฟื้นฟูหนองคางคาน	๑๓	ช้างตะลูด	หล่มสัก	เพชรบูรณ์
๙.	อนุรักษ์ฟื้นฟูหนองโคม		หินฮาว	หล่มเก่า	เพชรบูรณ์
๑๐.	อนุรักษ์ฟื้นฟูหนองปลาไหลเผือก - หนองบัว	๔,๒	บ้านชี	บ้านหมี่	ลพบุรี
๑๑.	อนุรักษ์ฟื้นฟูคลองห้วยไคร้	๑,๓,๕	ท่ามะปราง	แก่งคอย	สระบุรี
๑๒.	อนุรักษ์ฟื้นฟูคลองไผ่เหล็ก	๑๕	ก้านจู้	บึงสามพัน	เพชรบูรณ์
๑๓.	อนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำดงก้านตาล	๑๖	ก้านจู้	บึงสามพัน	เพชรบูรณ์
๑๔.	อนุรักษ์ฟื้นฟูบึงทับกฤช		ทับกฤชใต้	ชุมแสง	นครสวรรค์
๑๕.	อนุรักษ์ฟื้นฟูบึงยาง	๘,๑๐	ท่าไม้	ชุมแสง	นครสวรรค์
๑๖.	อนุรักษ์ฟื้นฟูหนองบางไซ	๑	พิกุล	ชุมแสง	นครสวรรค์
๑๗.	อนุรักษ์ฟื้นฟูหนองขี้หมู	๖	จักราช	ผักไห่	พระนครศรีอยุธยา

จำนวนกลุ่มเป้าหมาย ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ๒๐๘ คน จากประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ได้รับประโยชน์หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่โครงการ จำแนกเป็นข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

๔.๑.๑ เพศ เป็นชายร้อยละ ๗๒.๖๐ หญิงร้อยละ ๒๗.๔๐ ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ แสดงเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๑๕๑	๗๒.๖๐
หญิง	๕๗	๒๗.๔๐
รวม	๒๐๘	๑๐๐.๐๐

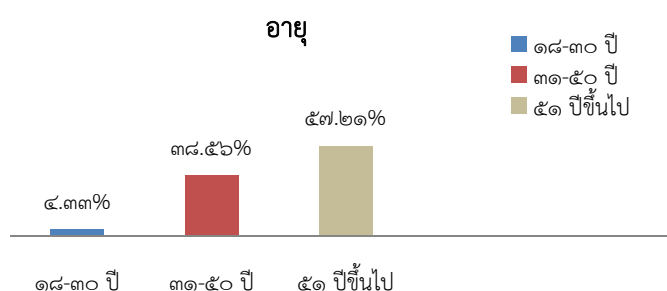

ภาพที่ ๒ แผนภูมิแสดงเพศ (สัดส่วนชายและหญิง)

๔.๑.๒ อายุ ระหว่าง ๑๘ – ๓๐ ปี ร้อยละ ๔.๓๓ อายุระหว่าง ๓๑ – ๕๐ ปี ร้อยละ ๓๘.๔๖ และอายุมากกว่า ๕๑ ปี ร้อยละ ๕๗.๒๑ อายุเฉลี่ย ๕๓ ปี ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ แสดงกลุ่มอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
๑๘ – ๓๐	๙	๔.๓๓
๓๑ – ๕๐	๘๐	๓๘.๔๖
๕๑ ปีขึ้นไป	๑๑๙	๕๗.๒๑
รวม	๒๐๘	๑๐๐.๐๐
อายุเฉลี่ย	๕๓ ปี	

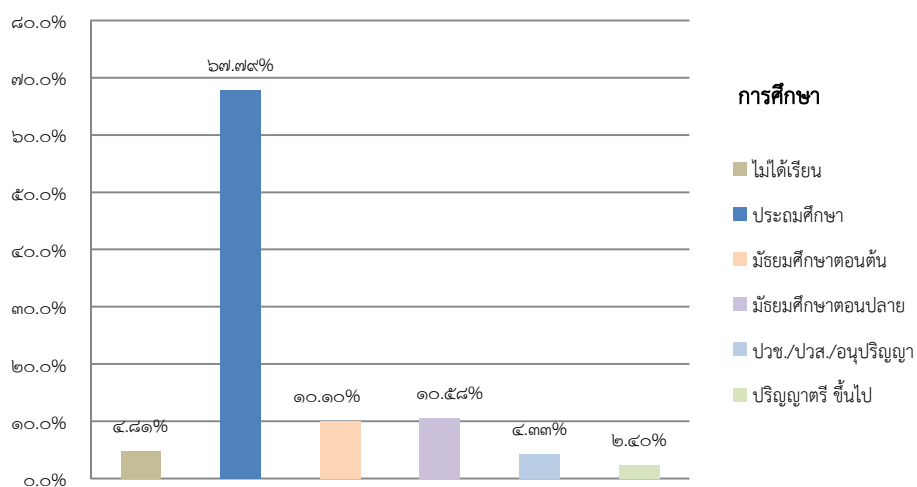

ภาพที่ ๓ แผนภูมิแสดงกลุ่มอายุ

๔.๑.๓ ระดับการศึกษา ที่ไม่ได้เรียน ร้อยละ ๔.๘๑ ระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๖๗.๗๙ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ ๑๐.๑๐ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ ๑๐.๕๘ ระดับ ปวช./ปวส./อนุปริญญา ร้อยละ ๔.๓๓ และระดับปริญญาตรี/หรือสูงกว่า ร้อยละ ๒.๔๐ ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ แสดงกลุ่มระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	๑๐	๔.๘๑
ประถมศึกษา	๑๔๑	๖๗.๗๙
มัธยมตอนต้น	๒๑	๑๐.๑๐
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๒๒	๑๐.๕๘
ปวช./ปวส./อนุปริญญา	๙	๔.๓๓
ปริญญาตรี/หรือสูงกว่า	๕	๒.๔๐
รวม	๒๐๘	๑๐๐.๐๐

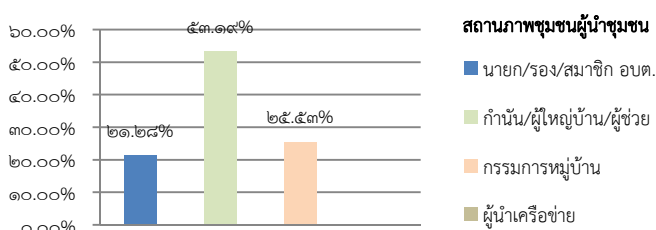

ภาพที่ ๔ แผนภูมิแสดงกลุ่มระดับการศึกษา

๔.๑.๔ สถานภาพ แบ่งเป็น ผู้นำ ร้อยละ ๒๒.๖๐ และประชาชนทั่วไป ร้อยละ ๗๗.๔๐ โดยแบ่งได้ ดังนี้ สถานภาพผู้นำ เป็นนายก/รอง/สมาชิก อบต. ร้อยละ ๒๑.๒๘ เป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ ๕๓.๑๙ และเป็นกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ ๒๕.๕๓ ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ แสดงสถานภาพผู้นำชุมชน

สถานภาพผู้นำชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
นายก/รอง/สมาชิก อบต.	๑๐	๒๑.๒๘
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วย	๒๕	๕๓.๑๙
กรรมการหมู่บ้าน	๑๒	๒๕.๕๓
ผู้นำเครือข่าย	-	-
รวม	๔๗	๑๐๐.๐๐

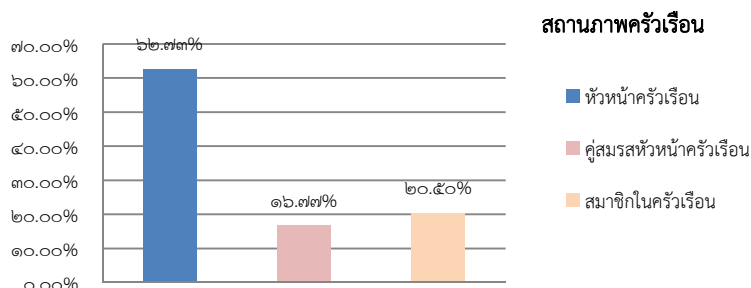

ภาพที่ ๕ แผนภูมิแสดงสถานภาพผู้นำชุมชน

๔.๑.๕ สถานภาพครัวเรือน เป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ ๖๒.๗๓ เป็นคู่สมรสหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ ๑๖.๗๗ และเป็นสมาชิกในครัวเรือน ร้อยละ ๒๐.๕๐ ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๗

ตารางที่ ๗ แสดงสถานภาพครัวเรือน

สถานภาพครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
หัวหน้าครัวเรือน	๑๐๑	๖๒.๗๓
คู่สมรสหัวหน้าครัวเรือน	๒๗	๑๖.๗๗
สมาชิกในครัวเรือน	๓๓	๒๐.๕๐
รวม	๑๖๑	๑๐๐.๐๐

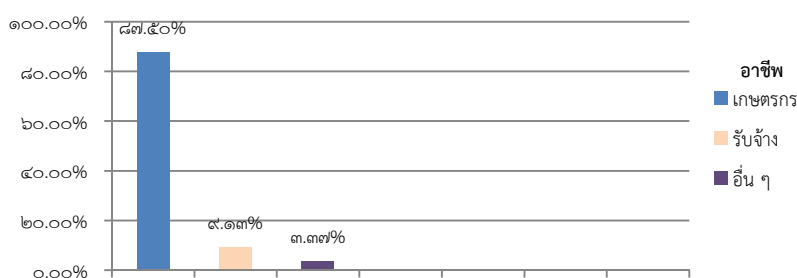
ภาพที่ ๖ แผนภูมิแสดงสถานภาพครัวเรือน

๔.๑.๖ อาชีพ เกษตร (ทำนา ทำสวน ทำไร่ ปลุกผัก) ร้อยละ ๘๗.๕๐ รับจ้าง ร้อยละ ๙.๑๓ และอื่น ๆ ได้แก่ รับราชการ ค้าขาย ร้อยละ ๓.๓๗

ตารางที่ ๘ แสดงอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	๑๘๒	๘๗.๕๐
รับจ้าง	๑๙	๙.๑๓
อื่น ๆ	๗	๓.๓๗
รวม	๒๐๘	๑๐๐.๐๐

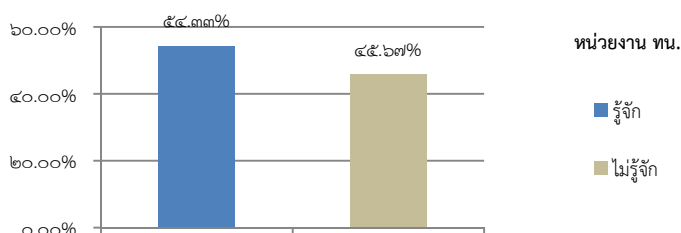
ภาพที่ ๗ แผนภูมิแสดงอาชีพ

๔.๑.๗ การรู้จักกรมทรัพยากรน้ำ รู้จักกรมทรัพยากรน้ำ ร้อยละ ๕๔.๓๓ และไม่รู้จักกรมทรัพยากรน้ำ ร้อยละ ๔๕.๖๗ ผู้ตอบแบบสอบถามที่รู้จักกรมทรัพยากรน้ำจาก

- สื่อทางโทรทัศน์
- งานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ (ขุดลอกคลอง)
- เจ้าหน้าที่ประสานงานการดำเนินโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ

ตารางที่ ๙ แสดงการรู้จักกรมทรัพยากรน้ำ

การรู้จักกรมทรัพยากรน้ำ	จำนวน	ร้อยละ
รู้จัก	๑๑๓	๕๔.๓๓
ไม่รู้จัก	๙๕	๔๕.๖๗
รวม	๒๐๘	๑๐๐.๐๐

ภาพที่ ๘ แผนภูมิแสดงการรู้จักกรมทรัพยากรน้ำ

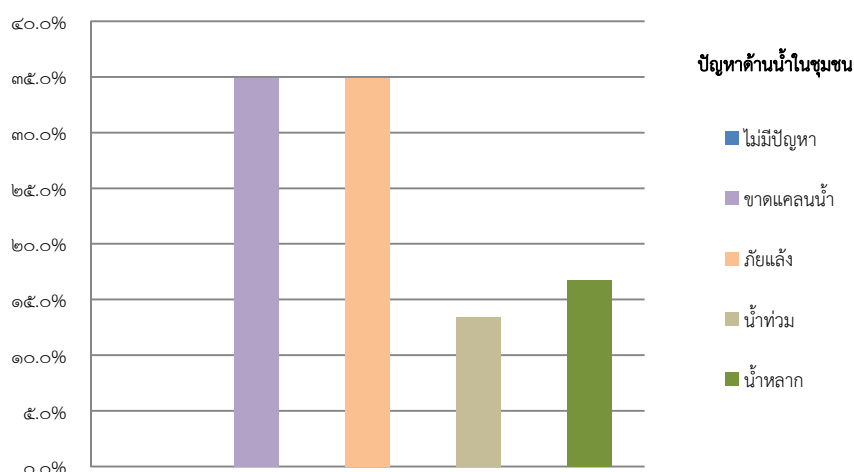
๔.๒ ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ ความเพียงพอ

๔.๒.๑ ปัญหาด้านน้ำในชุมชน ก่อนดำเนินโครงการ

ก่อนดำเนินโครงการฯ ครั้วเรือนในชุมชนทั้งหมดประสบปัญหาด้านน้ำ ร้อยละ ๑๐๐.๐๐ โดยจำนวนทั้งหมดประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ และประสบปัญหาภัยแล้ง ในจำนวนเท่า ๆ กัน คือ ร้อยละ ๓๔.๙๐ ประสบปัญหาน้ำหลาก ร้อยละ ๑๖.๗๘ และประสบปัญหาน้ำท่วม ร้อยละ ๑๓.๔๒ ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๑๐

ตารางที่ ๑๐ แสดงปัญหาด้านน้ำในชุมชน

ปัญหาด้านน้ำในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีปัญหา	-	-
ขาดแคลนน้ำ	๒๐๘	๓๔.๙๐
ภัยแล้ง	๒๐๘	๓๔.๙๐
น้ำท่วม	๘๐	๑๓.๔๒
น้ำหลาก	๑๐๐	๑๖.๗๘

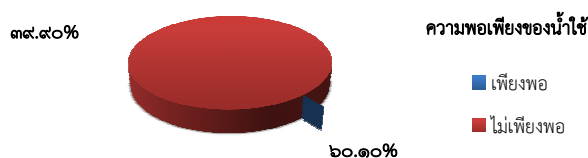
ภาพที่ ๙ แผนภูมิแสดงปัญหาด้านน้ำในชุมชน

๔.๒.๒ ความพอเพียงของน้ำใช้ (น้ำอุปโภค) และแหล่งน้ำใช้ในชุมชน ก่อนมีโครงการ

ครัวเรือนมีน้ำใช้ (น้ำอุปโภค) เพียงพอ ร้อยละ ๖๐.๑๐ และไม่เพียงพอ ร้อยละ ๓๙.๙๐ โดยมีแหล่งน้ำใช้ในชุมชนจาก น้ำประปา ร้อยละ ๖๑.๘๒ น้ำฝน ร้อยละ ๑๕.๘๘ น้ำบาดาล ร้อยละ ๑๐.๘๑ อื่น ๆ (อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ) ร้อยละ ๘.๑๑ และบ่อน้ำตื้น ร้อยละ ๓.๓๘ ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๑๑ และ ๑๒

ตารางที่ ๑๑ แสดงความพอเพียงของน้ำใช้ (น้ำอุปโภค)

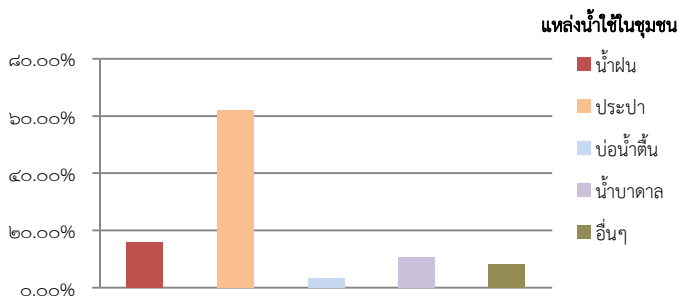
ความพอเพียงของน้ำใช้	จำนวน	ร้อยละ
เพียงพอ	๑๒๕	๖๐.๑๐
ไม่เพียงพอ	๘๓	๓๙.๙๐
รวม	๒๐๘	๑๐๐.๐๐

ภาพที่ ๑๐ แผนภูมิแสดงความพอเพียงของน้ำใช้

ตารางที่ ๑๒ แสดงแหล่งน้ำใช้ (น้ำอุปโภค) ในชุมชน

แหล่งน้ำใช้ในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
น้ำฝน	๔๗	๑๕.๘๘
ประปา	๑๘๓	๖๑.๘๒
บ่อน้ำตื้น	๑๐	๓.๓๘
น้ำบาดาล	๓๒	๑๐.๘๑
อื่น ๆ	๒๔	๘.๑๑
รวม	๒๙๖	๑๐๐.๐๐

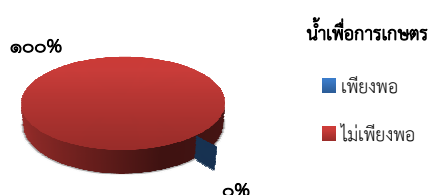
ภาพที่ ๑๑ แผนภูมิแสดงแหล่งน้ำใช้ในชุมชน

๔.๒.๓ ความพอเพียงของน้ำเพื่อการเกษตร และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในชุมชนก่อนมีโครงการ

ครัวเรือนจำนวนมีน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ ร้อยละ ๑๐๐.๐๐ โดยมีแหล่งน้ำในชุมชนจาก น้ำฝน ร้อยละ ๔๑.๕๕ แหล่งน้ำธรรมชาติ (แม่น้ำ ลำคลอง สระ หนอง บึง) ร้อยละ ๓๙.๔๑ บ่อน้ำตื้น ร้อยละ ๙.๖๕ น้ำบาดาล ร้อยละ ๕.๙๐ และอ่างเก็บน้ำ ร้อยละ ๓.๔๙ ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๑๓ และ ๑๔

ตารางที่ ๑๓ แสดงความพอเพียงของน้ำเพื่อการเกษตร

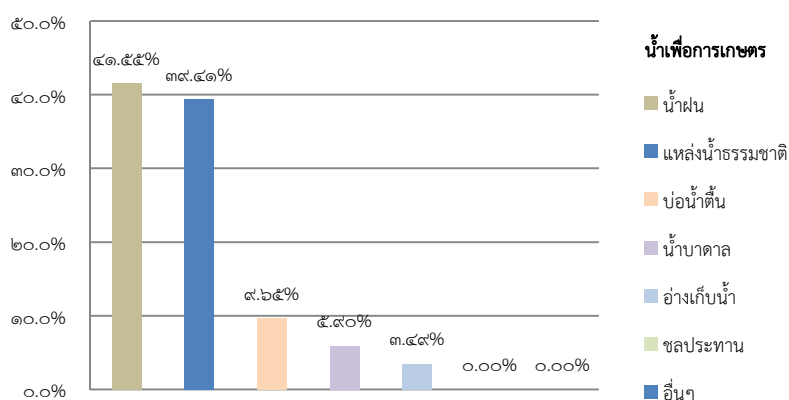
ความพอเพียงของน้ำ	จำนวน	ร้อยละ
เพียงพอ	-	-
ไม่เพียงพอ	๒๐๘	๑๐๐.๐๐
รวม	๒๐๘	๑๐๐.๐๐

ภาพที่ ๑๒ แผนภูมิแสดงความพอเพียงของน้ำเพื่อการเกษตร

ตารางที่ ๑๔ แสดงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในชุมชน

แหล่งน้ำในพื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
น้ำฝน	๑๕๕	๔๑.๕๕
แหล่งน้ำธรรมชาติ	๑๔๗	๓๙.๔๑
บ่อน้ำตื้น	๓๖	๙.๖๕
น้ำบาดาล	๒๒	๕.๙๐
อ่างเก็บน้ำ	๑๓	๓.๔๙
ชลประทาน	-	-
อื่น ๆ	-	-
รวม	๓๗๓	๑๐๐.๐๐

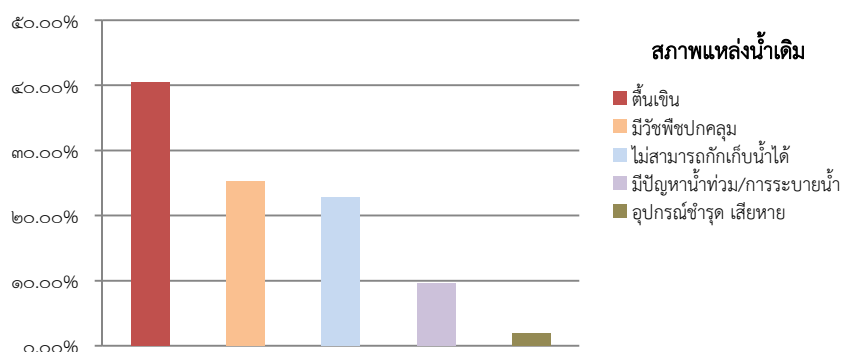
ภาพที่ ๑๓ แผนภูมิแสดงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในชุมชน

๔.๒.๔ สภาพแหล่งน้ำเดิม ก่อนดำเนินโครงการ

สภาพแหล่งน้ำเดิมก่อนเข้าดำเนินโครงการ แหล่งน้ำมีสภาพตื้นเขิน ร้อยละ ๔๐.๔๗ มีวัชพืชปกคลุม ร้อยละ ๒๕.๒๙ ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ ร้อยละ ๒๒.๗๖ มีปัญหาน้ำท่วม/ไม่สามารถระบายน้ำได้ ร้อยละ ๙.๕๓ และอุปกรณ์ชำรุดเสียหาย ร้อยละ ๑.๙๕ ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๑๕

ตารางที่ ๑๕ แสดงสภาพแหล่งน้ำเดิมก่อนดำเนินโครงการ

สภาพแหล่งน้ำ	จำนวน	ร้อยละ
ตื้นเขิน	๒๐๘	๔๐.๔๗
มีวัชพืชปกคลุม	๑๓๐	๒๕.๒๙
ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้	๑๑๗	๒๒.๗๖
มีปัญหาน้ำท่วม/การระบายน้ำ	๔๙	๙.๕๓
อุปกรณ์ชำรุด เสียหาย	๑๐	๑.๙๕
รวม	๕๑๔	๑๐๐.๐๐

ภาพที่ ๑๔ แผนภูมิแสดงสภาพแหล่งน้ำเดิมก่อนดำเนินโครงการ

๔.๒.๕ ลักษณะน้ำ ก่อนดำเนินโครงการ

ลักษณะน้ำก่อนเข้าดำเนินโครงการ ไม่มีปัญหา ร้อยละ ๘๘.๙๔ และมีปัญหา ร้อยละ ๑๑.๐๖ ซึ่งปัญหาทั้งหมดที่พบคือ น้ำไม่สะอาด เนื่องจากมีวัชพืชปกคลุมหนาแน่น และเศษใบไม้ (ใบยูคาลิปตัส) หมักหมกในแหล่งน้ำ ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๑๖

ตารางที่ ๑๖ แสดงลักษณะน้ำในโครงการ

ปัญหาด้านคุณภาพน้ำ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีปัญหา	๑๘๕	๘๘.๙๔
มีปัญหาในเรื่อง	-	-
- สี/ความขุ่น	-	-
- กลิ่น	-	-
- น้ำไม่สะอาด	๒๓	๑๑.๐๖
รวม	๗๒	๑๐๐.๐๐

๔.๓ ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ (ผลผลิต ผลลัพธ์) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๔.๓.๑ ความพึงพอใจด้านคุณภาพการให้บริการและความคุ้มค่า

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านคุณภาพการให้บริการและความคุ้มค่าซึ่งมีเกณฑ์คะแนนระดับความคิดเห็น มาก ปานกลาง และน้อย ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑) พื้นที่โครงการตรงตามความต้องการ ร้อยละของความพึงพอใจในด้านนี้ ในระดับมากเท่ากับ ๙๐.๘๗ ระดับปานกลางเท่ากับ ๘.๑๗ และระดับน้อยเท่ากับ ๐.๙๖ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๙๖.๖๓ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๙๐ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมาก

๒) ปริมาณน้ำเพิ่มขึ้น ร้อยละของความพึงพอใจในด้านนี้ ในระดับมากเท่ากับ ๘๖.๕๔ ระดับปานกลางเท่ากับ ๑๑.๕๔ และระดับน้อยเท่ากับ ๑.๙๒ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๙๔.๘๗ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๘๕ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมาก

๓) พื้นที่รับประโยชน์จากโครงการเพิ่มขึ้น ร้อยละของความพึงพอใจในด้านนี้ ในระดับมากเท่ากับ ๘๗.๐๒ ระดับปานกลางเท่ากับ ๑๐.๑๐ และระดับน้อยเท่ากับ ๒.๘๘ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๙๔.๗๑ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๘๔ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมาก

๔) ป้ายโครงการหรือป้ายแนะนำโครงการ ติดตั้งในที่เหมาะสม มีข้อความชัดเจน ร้อยละของความพึงพอใจในด้านนี้ ในระดับมากเท่ากับ ๘๗.๐๒ ระดับปานกลางเท่ากับ ๑๑.๕๔ และระดับน้อยเท่ากับ ๑.๔๔ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๙๕.๑๙ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๘๖ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมาก

สรุปได้ว่าความพึงพอใจด้านคุณภาพการให้บริการและความคุ้มค่า กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเห็นว่าเมื่อกรมทรัพยากรน้ำเข้ามาดำเนินโครงการสามารถสร้างความพึงพอใจด้านพื้นที่โครงการตรงตามความต้องการ ปริมาณน้ำเพิ่มขึ้น พื้นที่รับประโยชน์จากโครงการเพิ่มขึ้น และป้ายโครงการหรือป้ายแนะนำโครงการ ติดตั้งในที่เหมาะสม มีข้อความชัดเจน ได้เป็นอย่างดี ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๑๗

ตารางที่ ๑๗ แสดงความคิดเห็นต่อความพึงพอใจด้านคุณภาพการให้บริการและความคุ้มค่า

ประเด็น		ระดับความคิดเห็น			รวม ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ร้อยละ (เฉลี่ย)	ผลการวิเคราะห์ ระดับ ความพึงพอใจ
		มาก	ปานกลาง	น้อย				
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
๑	พื้นที่โครงการตรงตามความต้องการ	๑๘๙ (๙๐.๘๗)	๑๗ (๘.๑๗)	๒ (๐.๙๖)	๒๐๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๙๐	๙๖.๖๓	มาก
๒	ปริมาณน้ำเพิ่มขึ้น	๑๘๐ (๘๖.๕๔)	๒๔ (๑๑.๕๔)	๔ (๑.๙๒)	๒๐๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๘๕	๙๔.๘๗	มาก
๓	พื้นที่รับประโยชน์จากโครงการเพิ่มขึ้น	๑๘๑ (๘๗.๐๒)	๒๑ (๑๐.๑๐)	๖ (๒.๘๘)	๒๐๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๘๔	๙๔.๗๑	มาก
๔	ป้ายโครงการหรือป้ายแนะนำโครงการติดตั้งในที่เหมาะสม มีข้อความชัดเจน	๑๘๑ (๘๗.๐๒)	๒๔ (๑๑.๕๔)	๓ (๑.๔๔)	๒๐๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๘๖	๙๕.๑๙	มาก
	รวม	๑๘๓ (๘๗.๘๖)	๒๒ (๑๐.๓๔)	๔ (๑.๘๐)	๒๐๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๘๖	๙๕.๓๕	มาก

๔.๓.๒ ความพึงพอใจด้านคุณภาพน้ำ/เพียงพอต่อการอุปโภค

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในลักษณะน้ำ/ความคาดหวัง ซึ่งมีเกณฑ์คะแนนระดับความคิดเห็น มาก ปานกลาง และน้อย ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑) สี/ความขุ่น ของน้ำ (สีเหลืองจนถึงสีน้ำตาล) ร้อยละของความพึงพอใจในด้านนี้ ในระดับมากเท่ากับ ๙๑.๓๕ ระดับปานกลางเท่ากับ ๗.๖๙ และระดับน้อยเท่ากับ ๐.๙๖ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๙๖.๗๙ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๙๐ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมาก

๒) กลิ่นของน้ำ (ไม่มีกลิ่น) ร้อยละของความพึงพอใจในด้านนี้ ในระดับมากเท่ากับ ๙๐.๓๘ ระดับปานกลางเท่ากับ ๗.๖๙ และระดับน้อยเท่ากับ ๑.๙๒ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๙๖.๑๕ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๘๘ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมาก

๓) น้ำสะอาดเพียงพอต่อการอุปโภค ร้อยละของความพึงพอใจในด้านนี้ ในระดับมากเท่ากับ ๘๗.๙๐ ระดับปานกลางเท่ากับ ๙.๑๓ และระดับน้อยเท่ากับ ๒.๘๘ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๙๕.๐๓ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๘๕ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมาก

สรุปได้ว่าความพึงพอใจด้านคุณภาพน้ำ/เพียงพอต่อการอุปโภค กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเห็นว่า เมื่อกรมทรัพยากรน้ำเข้ามาดำเนินโครงการสามารถสร้างความพึงพอใจในด้านสี/ความขุ่น ของน้ำ กลิ่นของน้ำ และน้ำสะอาดเพียงพอต่อการอุปโภค ได้เป็นอย่างมาก ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๑๘

ตารางที่ ๑๘ แสดงความคิดเห็นต่อความพึงพอใจด้านคุณภาพน้ำ/เพียงพอต่อการอุปโภค

ประเด็น		ระดับความคิดเห็น			รวมความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ร้อยละ (เฉลี่ย)	ผลการวิเคราะห์ ระดับ ความพึงพอใจ
		มาก	ปานกลาง	น้อย				
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
๑	สี/ความขุ่น ของน้ำ (สีเหลืองจนถึง สีน้ำตาล)	๑๙๐ (๙๑.๓๕)	๑๖ (๗.๖๙)	๒ (๐.๙๖)	๒๐๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๙๐	๙๖.๗๙	มาก
๒	กลิ่นของน้ำ (ไม่มีกลิ่น)	๑๘๘ (๙๐.๓๘)	๑๖ (๗.๖๙)	๔ (๑.๙๒)	๒๐๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๘๘	๙๖.๑๕	มาก
๓	น้ำสะอาดเพียงพอ ต่อการอุปโภค	๑๘๓ (๘๗.๙๐)	๑๙ (๙.๑๓)	๖ (๒.๘๘)	๒๐๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๘๕	๙๕.๐๓	มาก
	รวม	๑๘๗ (๘๙.๙๐)	๑๗ (๘.๑๓)	๔ (๑.๙๒)	๒๐๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๘๘	๙๕.๙๙	มาก

๔.๓.๓ การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการด้านแหล่งน้ำ

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายได้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการด้านแหล่งน้ำ ซึ่งมีเกณฑ์คะแนนระดับความคิดเห็น มาก ปานกลาง และน้อย ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑) มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารโครงการ กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายมีส่วนร่วม ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารโครงการ ในระดับมาก ร้อยละ ๖๕.๖๖ ปานกลาง ร้อยละ ๒๕.๗๖ และระดับน้อย ร้อยละ ๘.๕๙ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๕.๖๙ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๕๗ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารโครงการ อยู่ในระดับมาก

๒) มีส่วนร่วมในการร่วมเข้าประชุม (รับฟังความคิดเห็น) กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายมีส่วนร่วมในการร่วมเข้าประชุม (รับฟังความคิดเห็น) ในระดับมาก ร้อยละ ๖๔.๖๕ ปานกลาง ร้อยละ ๒๖.๒๖ และระดับน้อย ร้อยละ ๙.๐๙ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๕.๑๙ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๕๖ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการร่วมเข้าประชุม อยู่ในระดับมาก

๓) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในระดับมาก ร้อยละ ๕๗.๕๘ ปานกลาง ร้อยละ ๒๙.๒๙ และระดับน้อย ร้อยละ ๒.๔๔ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๑.๔๘ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๔๔ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการร่วมแสดงความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก

๔) มีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายมีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงาน ในระดับมาก ร้อยละ ๖๐.๑๐ ปานกลาง ร้อยละ ๒๘.๒๘ และระดับน้อย ร้อยละ ๑๑.๖๒ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๒.๘๓ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๔๘ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก

๕) มีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาแหล่งน้ำ กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายมีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาแหล่งน้ำ ในระดับมาก ร้อยละ ๖๒.๖๓ ปานกลาง ร้อยละ ๒๗.๗๘ และระดับน้อย ร้อยละ ๙.๖๐ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๔.๓๔ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๕๓ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาแหล่งน้ำ อยู่ในระดับมาก

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการด้านแหล่งน้ำ กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารโครงการ เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมติดตามการดำเนินงาน และร่วมดูแลบำรุงรักษาแหล่งน้ำ อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างดีมาก ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๑๙

ตารางที่ ๑๙ แสดงการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการด้านแหล่งน้ำ

ประเด็น		ระดับความคิดเห็น			รวมความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย <div><div></div><div>X</div></div>	ร้อยละ (เฉลี่ย)	ผลการวิเคราะห์ ระดับ การมีส่วนร่วม
		มาก	ปานกลาง	น้อย				
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
๑	มีส่วนร่วมในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารโครงการ	๑๓๐ (๖๕.๖๖)	๕๑ (๒๕.๗๖)	๑๗ (๘.๕๙)	๑๙๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๕๗	๘๕.๖๙	มาก
๒	มีส่วนร่วมในการร่วม เข้าประชุม (รับฟังความ คิดเห็น)	๑๒๘ (๖๔.๖๕)	๕๒ (๒๖.๒๖)	๑๘ (๙.๐๙)	๑๙๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๕๖	๘๕.๑๙	มาก
๓	มีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็น	๑๑๔ (๕๗.๕๘)	๕๘ (๒๙.๒๙)	๒๖ (๑๓.๑๓)	๑๙๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๔๔	๘๑.๔๘	มาก
๔	มีส่วนร่วมในการ ติดตามการดำเนินงาน	๑๑๙ (๖๐.๑๐)	๕๖ (๒๘.๒๘)	๒๓ (๑๑.๖๒)	๑๙๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๔๘	๘๒.๘๓	มาก
๕	มีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงรักษาแหล่งน้ำ	๑๒๔ (๖๒.๖๓)	๕๕ (๒๗.๗๘)	๑๙ (๙.๖๐)	๑๙๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๕๓	๘๔.๓๔	มาก
	รวม	๑๒๓ (๖๒.๑๒)	๕๔ (๒๗.๔๗)	๒๑ (๑๐.๔๐)	๑๙๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๕๒	๘๓.๙๑	มาก

๔.๓.๔ ความพึงพอใจในการซ่อมแซมหรือบำรุงรักษาโครงการแหล่งน้ำ

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการซ่อมแซมหรือบำรุงรักษาโครงการแหล่งน้ำ ซึ่งมีเกณฑ์คะแนนระดับความคิดเห็น มาก ปานกลาง และน้อย ในประเด็นดังนี้

๑) การซ่อมแซมสภาพที่ชำรุดเสียหายให้ใช้งานได้ดี ร้อยละของความพึงพอใจในด้านนี้ในระดับมากเท่ากับ ๕๐.๐๐ ระดับปานกลางเท่ากับ ๔๐.๐๐ และระดับน้อยเท่ากับ ๑๐.๐๐ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๐.๐๐ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๔๐ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมาก

๒) การซ่อมแซมหรือการบำรุงรักษาดำเนินการแก้ไขได้ทันเวลา ร้อยละของความพึงพอใจในด้านนี้ ในระดับมากเท่ากับ ๖๐.๐๐ และระดับปานกลางเท่ากับ ๔๐.๐๐ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๖.๖๗ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๖๐ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมาก

๓) การซ่อมแซมหรือการบำรุงรักษาทำให้แหล่งน้ำสามารถเก็บกักน้ำได้เพิ่มขึ้น ร้อยละของความพึงพอใจในด้านนี้ ในระดับมากเท่ากับ ๖๐.๐๐ และระดับปานกลางเท่ากับ ๔๐.๐๐ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๖.๖๗ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๖๐ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมาก

สรุปได้ว่าความพึงพอใจในการซ่อมแซมหรือบำรุงรักษาโครงการแหล่งน้ำ กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเห็นว่า เมื่อกรมทรัพยากรน้ำเข้ามาดำเนินโครงการสามารถสร้างความพึงพอใจในการซ่อมแซมสภาพที่ชำรุดเสียหายให้ใช้งานได้ดี การซ่อมแซมหรือการบำรุงรักษาดำเนินการแก้ไขได้ทันเวลา และการซ่อมแซมหรือการบำรุงรักษาทำให้แหล่งน้ำสามารถเก็บกักน้ำได้เพิ่มขึ้น ได้เป็นอย่างมาก ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๒๐

ตารางที่ ๒๐ แสดงความคิดเห็นต่อความพึงพอใจในการซ่อมแซมหรือบำรุงรักษาโครงการแหล่งน้ำ

ประเด็น		ระดับความคิดเห็น			รวมความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ร้อยละ (เฉลี่ย)	ผลการวิเคราะห์ ระดับ ความพึงพอใจ
		มาก	ปานกลาง	น้อย				
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
๑	การซ่อมแซมสภาพที่ชำรุดเสียหายให้ใช้งานได้ดี	๕ (๕๐.๐๐)	๔ (๔๐.๐๐)	๑ (๑๐.๐๐)	๑๐ (๑๐๐.๐๐)	๒.๔๐	๘๐.๐๐	มาก
๒	การซ่อมแซมหรือการบำรุงรักษาดำเนินการแก้ไขได้ทันเวลา	๖ (๖๐.๐๐)	๔ (๔๐.๐๐)	-	๑๐ (๑๐๐.๐๐)	๒.๖๐	๘๖.๖๗	มาก
๓	การซ่อมแซมหรือการบำรุงรักษาทำให้แหล่งน้ำสามารถเก็บกักน้ำได้เพิ่มขึ้น	๖ (๖๐.๐๐)	๔ (๔๐.๐๐)	-	๑๐ (๑๐๐.๐๐)	๒.๖๐	๘๖.๖๗	มาก
	รวม	๕ (๕๖.๖๗)	๔ (๔๐.๐๐)	๑ (๓.๓๓)	๑๐ (๑๐๐.๐๐)	๒.๕๓	๘๔.๔๔	มาก

๔.๓.๕ การประเมินประสิทธิผลการใช้ประโยชน์จากโครงการด้านแหล่งน้ำ

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากโครงการด้านแหล่งน้ำ ซึ่งมีเกณฑ์คะแนนระดับความคิดเห็น มาก ปานกลาง และน้อย ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑) ประโยชน์เพื่อเป็นน้ำใช้ในครัวเรือน กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นว่ามันนำไปใช้ประโยชน์ในด้านนี้ ร้อยละ ๔๖.๑๕ และได้ใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๕๓.๘๕ โดยร้อยละของการใช้ประโยชน์ในระดับมากเท่ากับ ๔๗.๓๒ ระดับปานกลางเท่ากับ ๓๕.๗๑ และระดับน้อยเท่ากับ ๑๖.๙๖ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๗๖.๗๙ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๓๐ ผลการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์เพื่อเป็นน้ำใช้ในครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง

๒) ประโยชน์เพื่อเป็นน้ำสำหรับการเกษตร (ทำนา พืชสวน พืชไร่ ปลุกผัก เลี้ยงสัตว์) กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นว่าจะไม่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านนี้ ร้อยละ ๒.๔๐ และได้ใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๙๗.๖๐ โดยร้อยละของการใช้ประโยชน์ในระดับมากเท่ากับ ๙๐.๑๕ ระดับปานกลางเท่ากับ ๕.๔๒ และระดับน้อยเท่ากับ ๔.๔๓ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๙๕.๒๔ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๘๖ ผลการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์เพื่อเป็นน้ำสำหรับการเกษตรอยู่ในระดับมาก

๓) ประโยชน์เพื่อเป็นแหล่งน้ำดิบใช้ผลิตน้ำประปา กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นว่าจะไม่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านนี้ ร้อยละ ๕๖.๒๕ และได้ใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๔๓.๗๕ โดยร้อยละของการใช้ประโยชน์ในระดับมากเท่ากับ ๓๘.๔๖ ระดับน้อยเท่ากับ ๓๕.๑๖ และระดับปานกลางเท่ากับ ๒๖.๓๗ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๖๗.๗๗ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๐๓ ผลการวิเคราะห์ในการใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแหล่งน้ำดิบอยู่ในระดับมาก

๔) ประโยชน์เพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วม/น้ำหลาก กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นว่าจะไม่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านนี้ ร้อยละ ๗.๒๑ และได้ใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๙๒.๗๙ โดยร้อยละของการใช้ประโยชน์ในระดับมากเท่ากับ ๕๘.๐๓ ระดับปานกลางเท่ากับ ๒๔.๘๗ และระดับน้อยเท่ากับ ๑๗.๑๐ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๐.๓๑ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๔๑ ผลการวิเคราะห์ในการใช้ประโยชน์เพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วม/น้ำหลากอยู่ในระดับมาก

๕) ประโยชน์เพื่อบรรเทาปัญหาขาดแคลนน้ำ/น้ำแล้ง กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดมีความคิดเห็นว่าได้ใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๑๐๐.๐๐ โดยร้อยละของการใช้ประโยชน์ในระดับมากเท่ากับ ๘๑.๒๕ ระดับปานกลางเท่ากับ ๑๗.๓๑ และระดับน้อยเท่ากับ ๑.๔๔ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๙๓.๒๗ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๘๐ ผลการวิเคราะห์ในการใช้ประโยชน์เพื่อบรรเทาปัญหาขาดแคลนน้ำ/น้ำแล้งอยู่ในระดับมาก

สรุปได้ว่าการใช้ประโยชน์จากโครงการด้านแหล่งน้ำ กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเห็นว่า การใช้ประโยชน์เพื่อน้ำสำหรับการเกษตร (ทำนา พืชสวน พืชไร่ ปลุกผัก เลี้ยงสัตว์) บรรเทาปัญหาขาดแคลนน้ำ/น้ำแล้ง และบรรเทาปัญหาน้ำท่วม/น้ำหลาก ได้เป็นอย่างดี ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๒๑

ตารางที่ ๒๑ แสดงความคิดเห็นต่อการใช้ประโยชน์จากโครงการด้านแหล่งน้ำ

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				รวมความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย 	ร้อยละ (เฉลี่ย)	ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้ประโยชน์
	ไม่ได้ใช้	มาก	ปานกลาง	น้อย				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
๑ น้ำใช้ในครัวเรือน	๙๖ (๔๖.๑๕)	๕๓ (๔๗.๓๒)	๔๐ (๓๕.๗๑)	๑๙ (๑๖.๙๖)	๑๑๒ (๑๐๐.๐๐)	๒.๓๐	๗๖.๗๙	ปานกลาง
๒ น้ำสำหรับการเกษตร (ทำนา พืชสวน พืชไร่ ปลุกผัก เลี้ยงสัตว์)	๕ (๒.๔๐)	๑๘๓ (๙๐.๑๕)	๑๑ (๕.๔๒)	๙ (๔.๔๓)	๒๐๓ (๑๐๐.๐๐)	๒.๘๖	๙๕.๒๔	มาก
๓ แหล่งน้ำดิบใช้ผลิตน้ำประปา	๑๑๗ (๕๖.๒๕)	๓๕ (๓๘.๔๖)	๒๔ (๒๖.๓๗)	๓๒ (๓๕.๑๖)	๙๑ (๑๐๐.๐๐)	๒.๐๓	๖๗.๗๗	ปานกลาง
๔ บรรเทาปัญหาน้ำท่วม/น้ำหลาก	๑๕ (๗.๒๑)	๑๑๒ (๕๘.๐๓)	๔๘ (๒๔.๘๗)	๓๓ (๑๗.๑๐)	๑๙๓ (๑๐๐.๐๐)	๒.๔๑	๘๐.๓๑	มาก
๕ บรรเทาปัญหาขาดแคลนน้ำ/น้ำแล้ง	-	๑๖๙ (๘๑.๒๕)	๓๖ (๑๗.๓๑)	๓ (๑.๔๔)	๒๐๘ (๑๐๐.๐๐)	๒.๘๐	๙๓.๒๗	มาก
รวม	๔๗ (๒๒.๔๐)	๑๑๐ (๖๓.๐๔)	๓๒ (๒๑.๙๔)	๑๙ (๑๕.๐๒)	๑๖๑ (๑๐๐.๐๐)	๒.๔๘	๘๒.๖๗	มาก

๔.๔ ผลการประเมินผลกระทบเบื้องต้นของโครงการ

๔.๔.๑ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเห็นว่าผลกระทบด้านเศรษฐกิจ มีประเด็นต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงดีขึ้น/เพิ่มขึ้น เท่าเดิม และน้อยลง ดังนี้

๑) รายได้ในครัวเรือน ร้อยละของผลกระทบในด้านนี้เปลี่ยนแปลงดีขึ้น/เพิ่มขึ้น เท่ากับ ๘๙.๔๒ และเท่าเดิม/ไม่เปลี่ยนแปลง เท่ากับ ๑๐.๕๘ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๙๔.๗๑ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๑.๘๙ ผลการวิเคราะห์ผลกระทบอยู่ในระดับดีขึ้น/เพิ่มขึ้น

๒) ผลผลิตจากการประกอบอาชีพ ร้อยละของผลกระทบในด้านนี้เปลี่ยนแปลงดีขึ้น/เพิ่มขึ้น เท่ากับ ๘๔.๖๒ และเท่าเดิม/ไม่เปลี่ยนแปลง เท่ากับ ๑๕.๓๘ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๙๒.๓๑ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๑.๘๕ ผลการวิเคราะห์ผลกระทบอยู่ในระดับดีขึ้น/เพิ่มขึ้น

๓) รายจ่ายในครัวเรือน ร้อยละของผลกระทบในด้านนี้เท่าเดิม/ไม่เปลี่ยนแปลง เท่ากับ ๗๓.๐๘ น้อยลง เท่ากับ ๒๕.๔๘ และดีขึ้น/เพิ่มขึ้นเท่ากับ ๑.๔๔ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๓๗.๙๘ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๐.๗๖ ผลการวิเคราะห์ผลกระทบอยู่ในระดับเท่าเดิม
ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๒๒

๔.๔.๒ ผลกระทบด้านสังคม

ในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเห็นว่า ผลกระทบด้านสังคม มีประเด็นต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงดีขึ้น/เพิ่มขึ้น เท่าเดิม และน้อยลง ดังนี้

๑) แบ่งปันการใช้น้ำอย่างทั่วถึง ร้อยละของผลกระทบในด้านนี้เปลี่ยนแปลงดีขึ้น/เพิ่มขึ้น เท่ากับ ๘๓.๖๕ และเท่าเดิม/ไม่เปลี่ยนแปลง เท่ากับ ๑๖.๓๕ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๙๑.๘๓ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๑.๘๔ ผลการวิเคราะห์ผลกระทบอยู่ในระดับดีขึ้น/เพิ่มขึ้น

๒) เป็นแหล่งพักผ่อน แหล่งออกกำลังกาย ภายในชุมชน ร้อยละของผลกระทบในด้านนี้เปลี่ยนแปลงดีขึ้น/เพิ่มขึ้น เท่ากับ ๗๒.๖๐ เท่าเดิม/ไม่เปลี่ยนแปลง เท่ากับ ๒๖.๔๔ และน้อยลง เท่ากับ ๐.๙๖ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๕.๘๒ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๑.๗๒ ผลการวิเคราะห์ผลกระทบอยู่ในระดับดีขึ้น/เพิ่มขึ้น

๓) มีกิจกรรมในวันสำคัญที่แหล่งน้ำ (เช่น วันลอยกระทง วันพืชมงคล วันแม่ แข่งเรือ พืชมงคลต่าง ๆ) ร้อยละของผลกระทบในด้านนี้เปลี่ยนแปลงดีขึ้น/เพิ่มขึ้น เท่ากับ ๕๔.๓๓ และเท่าเดิม/ไม่เปลี่ยนแปลง เท่ากับ ๔๕.๖๗ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๗๗.๑๖ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๑.๕๔ ผลการวิเคราะห์ผลกระทบอยู่ในระดับดีขึ้น/เพิ่มขึ้น

ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๒๒

๔.๔.๓ ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเห็นว่า ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม มีประเด็นต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงดีขึ้น/เพิ่มขึ้น เท่าเดิม และน้อยลง ดังนี้

๑) ประเภทและจำนวนสัตว์น้ำในแหล่งน้ำ ร้อยละของผลกระทบในด้านนี้เปลี่ยนแปลงดีขึ้น/เพิ่มขึ้น เท่ากับ ๘๙.๔๒ เท่าเดิม/ไม่เปลี่ยนแปลง เท่ากับ ๑๐.๑๐ และน้อยลงเท่ากับ ๐.๔๘ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๙๔.๔๗ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๑.๘๙ ผลการวิเคราะห์ผลกระทบอยู่ในระดับดีขึ้น/เพิ่มขึ้น

๒) การจัดการสภาพแวดล้อม (เช่น วัชพืช ขยะ) ร้อยละของผลกระทบในด้านนี้เปลี่ยนแปลง ดีขึ้น/เพิ่มขึ้น เท่ากับ ๙๐.๓๘ เท่าเดิม/ไม่เปลี่ยนแปลง เท่ากับ ๙.๑๓ และน้อยลงเท่ากับ ๐.๔๘ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๙๔.๙๕ ค่าคะแนนเฉลี่ย ๑.๙๐ ผลการวิเคราะห์ผลกระทบอยู่ในระดับดีขึ้น/เพิ่มขึ้น ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๒๒

ตารางที่ ๒๒ แสดงการประเมินผลกระทบเบื้องต้นของโครงการด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม

ประเด็น	การเปลี่ยนแปลง/ผลกระทบ						รวม	ค่าเฉลี่ย $\overline{X}$	ร้อยละ (เฉลี่ย)	ผลการวิเคราะห์ ผลกระทบ
	ดีขึ้น / เพิ่มขึ้น		เท่าเดิม/ ไม่เปลี่ยนแปลง		น้อยลง					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
ด้านเศรษฐกิจ	๑๒๒	๕๘.๕๙	๖๙	๓๓.๐๑	๑๘	๘.๔๙	๒๐๘ (๑๐๐)	๑.๕๐	๗๕.๐๐	ดีขึ้น/เพิ่มขึ้น
๑. รายได้ครัวเรือน	๑๘๖	๘๙.๔๒	๒๒	๑๐.๕๘	-	-	๒๐๘ (๑๐๐)	๑.๘๙	๙๔.๗๑	ดีขึ้น/เพิ่มขึ้น
๒. ผลผลิตจากการประกอบอาชีพ	๑๗๖	๘๔.๖๒	๓๒	๑๕.๓๘	-	-	๒๐๘ (๑๐๐)	๑.๘๕	๙๒.๓๑	ดีขึ้น/เพิ่มขึ้น
๓. รายจ่ายในครัวเรือน	๓	๑.๔๔	๑๕๒	๗๓.๐๘	๕๓	๒๕.๔๘	๒๐๘ (๑๐๐)	๐.๗๖	๓๗.๙๘	เท่าเดิม/ ไม่เปลี่ยนแปลง
ด้านสังคม	๑๔๖	๗๐.๑๙	๖๑	๒๙.๔๙	๑	๐.๓๒	๒๐๘ (๑๐๐)	๑.๗๐	๘๔.๙๔	ดีขึ้น/เพิ่มขึ้น
๑. มีการแบ่งปันการใช้น้ำอย่างทั่วถึง	๑๗๔	๘๓.๖๕	๓๔	๑๖.๓๕	-	-	๒๐๘ (๑๐๐)	๑.๘๔	๙๑.๘๓	ดีขึ้น/เพิ่มขึ้น
๒. เป็นแหล่งพักผ่อน แหล่งออกกำลังกาย ภายในชุมชน	๑๕๑	๗๒.๖๐	๕๕	๒๖.๔๔	๒	๐.๙๖	๒๐๘ (๑๐๐)	๑.๗๒	๘๕.๘๒	ดีขึ้น/เพิ่มขึ้น
๓. มีกิจกรรมในวันสำคัญ ที่แหล่งน้ำ (เช่น วันลอย กระทง วันพ่อ วันแม่ แข่งเรือ พิธีกรรมต่างๆ)	๑๑๓	๕๔.๓๓	๙๕	๔๕.๖๗	-	-	๒๐๘ (๑๐๐)	๑.๕๔	๗๗.๑๖	ดีขึ้น/เพิ่มขึ้น
ด้านสิ่งแวดล้อม	๑๘๗	๘๙.๙๐	๒๐	๙.๖๒	๑	๐.๔๘	๒๐๘ (๑๐๐)	๑.๘๙	๙๔.๗๑	ดีขึ้น/เพิ่มขึ้น
๑. ประเภทและจำนวน สัตว์น้ำในแหล่งน้ำ	๑๘๖	๘๙.๔๒	๒๑	๑๐.๑๐	๑	๐.๔๘	๒๐๘ (๑๐๐)	๑.๘๙	๙๔.๔๗	ดีขึ้น/เพิ่มขึ้น
๒. การจัดการสภาพแวดล้อม (เช่น วัชพืช ขยะ)	๑๘๘	๙๐.๓๘	๑๙	๙.๑๓	๑	๐.๔๘	๒๐๘ (๑๐๐)	๑.๙๐	๙๔.๙๕	ดีขึ้น/เพิ่มขึ้น

๔.๕ ผลการประเมินความคิดเห็นต่อการดูแลรักษาแหล่งน้ำให้เกิดประสิทธิภาพ

๔.๕.๑ การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่โครงการ

โครงการมีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการบริหารจัดการน้ำ ร้อยละ ๒๕.๔๘ และยังไม่มี การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ ร้อยละ ๗๔.๕๒ ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๒๓

ตารางที่ ๒๓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการบริหารจัดการน้ำ ในพื้นที่โครงการ

ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ยังไม่มีกลุ่มผู้ใช้น้ำ	๑๕๕	๗๔.๕๒
มีกลุ่มผู้ใช้น้ำ	๕๓	๒๕.๔๘
รวม	๒๐๘	๑๐๐.๐๐

๔.๕.๒ ในกรณีที่ยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ

๑) การสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับการตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำและกฎระเบียบ

กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นว่า ยังไม่ต้องการรับการสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับการตั้ง กลุ่มผู้ใช้น้ำและกฎระเบียบ ร้อยละ ๒๔.๕๒ และต้องการรับการสนับสนุนให้ความรู้ ร้อยละ ๗๕.๔๘ ข้อมูล ปรากฏตามตารางที่ ๒๔

ตารางที่ ๒๔ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับการตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ และกฎระเบียบ ในกรณีที่ยังไม่มีกลุ่มผู้ใช้น้ำ

ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ต้องการ	๓๘	๒๔.๕๒
ต้องการ	๑๑๗	๗๕.๔๘
รวม	๑๕๕	๑๐๐.๐๐

๒) องค์กรสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ

กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นว่า ต้องการให้เครือข่ายประชาชนเป็นผู้รับผิดชอบ ร้อยละ ๓๗.๘๖ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ ร้อยละ ๓๕.๐๐ และกรมทรัพยากรน้ำเป็นผู้รับผิดชอบ ร้อยละ ๒๗.๑๔ ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๒๕

ตารางที่ ๒๕ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ

ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
กรมทรัพยากรน้ำ	๓๘	๒๗.๑๔
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๕๔	๓๕.๐๐
เครือข่ายประชาชน	๕๓	๓๗.๘๖
รวม	๑๔๕	๑๐๐.๐๐

๔.๕.๓ ในกรณีที่มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ

๑) การสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ การบริหารจัดการน้ำ

กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นว่า ยังไม่ต้องการรับการสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ การบริหารจัดการน้ำ ร้อยละ ๒๘.๓๐ และต้องการรับการสนับสนุนให้ความรู้ ร้อยละ ๗๑.๗๐ ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๒๖

ตารางที่ ๒๖ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ การบริหารจัดการน้ำ ในกรณีที่มีกลุ่มผู้ใช้น้ำ

ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ต้องการ	๑๕	๒๘.๓๐
ต้องการ	๓๘	๗๑.๗๐
รวม	๕๓	๑๐๐.๐๐

๒) องค์กรสนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ การบริหารจัดการน้ำ

กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นว่า ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ ร้อยละ ๓๘.๓๐ เครือข่ายประชาชนเป็นผู้รับผิดชอบ ร้อยละ ๓๔.๐๔ และกรมทรัพยากรน้ำเป็นผู้รับผิดชอบ ร้อยละ ๒๗.๖๖ ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๒๗

ตารางที่ ๒๗ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรสนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ การบริหารจัดการน้ำ

ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
กรมทรัพยากรน้ำ	๑๓	๒๗.๖๖
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๑๘	๓๔.๐๔
เครือข่ายประชาชน	๑๖	๓๐.๐๔
รวม	๔๗	๑๐๐.๐๐

บทที่ ๕

สรุปผลการประเมิน อภิปราย และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการประเมิน

การดำเนินการโครงการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานของกรมทรัพยากรน้ำ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นการดำเนินการติดตามประเมินผลโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่กลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น ๑๗ โครงการ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ ในเขตปฏิบัติงานของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ ครอบคลุมพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา และลุ่มน้ำป่าสัก ประกอบด้วย จังหวัด เพชรบูรณ์ ชัยนาท นครสวรรค์ ลพบุรี สระบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย ได้แก่ ผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือประชาชนในพื้นที่โครงการ จำนวน ๒๐๘ ตัวอย่าง ด้วยวิธีใช้แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ

๕.๑.๑ ผลการสำรวจข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย

ข้อมูลทั่วไปพบว่า จำนวนสามในสี่ส่วนของกลุ่มเป้าหมายเป็นเพศชาย จำนวนเกินครึ่งมีอายุเกิน ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวนสามในสี่ส่วนจบระดับการศึกษาในชั้นประถมศึกษา จำนวนหนึ่งในสี่ส่วนมีสถานภาพเป็นผู้นำชุมชน โดยจำนวนครึ่งหนึ่งเป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สำหรับประชาชนทั่วไปจำนวนเกินครึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือน มีอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก และจำนวนเกินครึ่งรู้จักกรมทรัพยากรน้ำ

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ด้านปัญหาโครงการ/ความต้องการ ความเพียงพอ ของกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย ความคิดเห็นระดับสภาพปัญหาก่อนมีโครงการ

๑) ปัญหาด้านน้ำในชุมชน กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายทั้งหมดเห็นว่าชุมชนประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ ภัยแล้ง และในจำนวนครึ่งหนึ่งเห็นว่าชุมชนประสบปัญหาน้ำท่วม น้ำหลาก

๒) ปัญหาความพอเพียงของน้ำใช้ (น้ำอุปโภค) กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายในจำนวนเกินครึ่งเห็นว่าเพียงพอ เนื่องจากชุมชนมีแหล่งน้ำใช้จากน้ำประปา น้ำฝน น้ำบาดาล แหล่งน้ำธรรมชาติ (แม่น้ำ คลอง สระ หนอง บึง) และบ่อน้ำตื้น

๓) ปัญหาความพอเพียงของน้ำเพื่อการเกษตร กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายทั้งหมดเห็นว่าไม่เพียงพอ เนื่องจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก ต้องใช้น้ำเพื่อทำการเกษตรตลอดปี แหล่งน้ำส่วนใหญ่มาจากน้ำฝน และแหล่งน้ำธรรมชาติ (แม่น้ำ คลอง สระ หนอง บึง)

๔) ปัญหาด้านสภาพแหล่งน้ำเดิม กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายทั้งหมดเห็นว่า แหล่งน้ำมีสภาพตื้นเขิน ในจำนวนเกินครึ่งเห็นว่า แหล่งน้ำมีวัชพืชปกคลุม ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ และมีเพียงจำนวนเล็กน้อยเห็นว่ามีปัญหา น้ำท่วม/การระบายน้ำไม่ได้

๕) ปัญหาด้านลักษณะน้ำ (สี ความขุ่น กลิ่น และน้ำไม่สะอาด) กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเกือบทั้งหมดเห็นว่าไม่มีปัญหา มีเพียงจำนวนเล็กน้อยเห็นว่ามีปัญหาในเรื่องน้ำไม่สะอาด เนื่องจากมีวัชพืชปกคลุมหนาแน่น และเศษใบไม้ (ใบยูคาลิปตัส) หมักหมกในแหล่งน้ำ

๕.๑.๓ ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ (ผลผลิต ผลลัพธ์) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๑) ผลลัพธ์ความพึงพอใจต่อการได้รับบริการด้านแหล่งน้ำ

๑.๑) ด้านคุณภาพการให้บริการและความคุ้มค่า

๑.๑.๑) กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเกือบทั้งหมดเห็นว่าพื้นที่ดำเนินโครงการตรงตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่

๑.๑.๒) กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเกือบทั้งหมดเห็นว่าโครงการทำให้ปริมาณน้ำเพิ่มขึ้นเพียงพอกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

๑.๑.๓) กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเกือบทั้งหมดเห็นว่าพื้นที่รับประโยชน์จากโครงการเพิ่มขึ้น

๑.๑.๔) กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเกือบทั้งหมดเห็นว่าป้ายโครงการหรือป้ายแนะนำโครงการติดตั้งในที่เหมาะสมและมีข้อความชัดเจน

๑.๒) ด้านความพึงพอใจในคุณภาพน้ำ/เพียงพอต่อการอุปโภค

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเกือบทั้งหมด มีความพึงพอใจต่อสี/ความขุ่นของน้ำ (สีเหลืองจนถึงสีน้ำตาล) กลิ่นของน้ำ (ไม่มีกลิ่น) และน้ำสะอาดเพียงพอต่อการอุปโภค ในระดับมาก เนื่องจากแหล่งน้ำส่วนใหญ่จะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตร

๑.๓) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการแหล่งน้ำ

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเกือบทั้งหมด มีส่วนร่วมในการ รับรู้ข้อมูลข่าวสารโครงการ ร่วมเข้าประชุม (รับฟังความคิดเห็น) แสดงความคิดเห็น ติดตามการดำเนินงาน ดูแลบำรุงรักษาแหล่งน้ำ โดยมีส่วนร่วมในระดับมาก

๑.๔) ด้านความพึงพอใจในการซ่อมแซมหรือบำรุงรักษาโครงการแหล่งน้ำ

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเกือบทั้งหมด มีความพึงพอใจต่อการซ่อมแซมสภาพที่ชำรุดเสียหายให้ใช้งานได้ดี การซ่อมแซมหรือการบำรุงรักษาดำเนินการแก้ไขได้ทันเวลาและทำให้แหล่งน้ำสามารถเก็บกักน้ำได้เพิ่มขึ้น ในระดับมาก

๒) ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากโครงการด้านแหล่งน้ำ

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเห็นว่า การใช้ประโยชน์จากโครงการด้านแหล่งน้ำมากที่สุด คือ ประโยชน์เพื่อการเกษตร (ทำนา พืชสวน พืชไร่ ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์) รองลงมาคือ บรรเทาปัญหาขาดแคลนน้ำ/น้ำแล้ง น้ำท่วม/น้ำหลาก เป็นน้ำใช้ในครัวเรือน และเป็นแหล่งน้ำดิบใช้ผลิตประปา ได้ในระดับมาก

๕.๑.๔ ผลการประเมินผลกระทบเบื้องต้นของโครงการ

๑) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบต่อรายได้ในครัวเรือน และผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ มีผลกระทบอยู่ในระดับเปลี่ยนแปลงดีขึ้น เนื่องจากการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น สำหรับผลกระทบต่อรายจ่ายในครัวเรือน อยู่ในระดับเท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

๒) ผลกระทบด้านสังคม

ผลกระทบต่อการแบ่งปันการใช้น้ำอย่างทั่วถึง ผลกระทบต่อการเป็นแหล่งพักผ่อน แหล่งออกกำลังกายภายในชุมชน และผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมในวันสำคัญที่แหล่งน้ำ มีผลกระทบอยู่ในระดับเพิ่มขึ้น

๓) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบต่อประเภทและจำนวนสัตว์น้ำในแหล่งน้ำ และผลกระทบต่อการจัดการสภาพแวดล้อม มีผลกระทบอยู่ในระดับดีขึ้น

๕.๑.๕ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการดูแลรักษาแหล่งน้ำให้เกิดประสิทธิภาพ

การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการบริหารจัดการน้ำ พื้นที่โครงการมีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำในจำนวนหนึ่งในสี่ส่วน ส่วนที่เหลือยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยจำนวนสามในสี่ส่วนต้องการให้มีการสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำและกฎระเบียบ โดยกลุ่มเป้าหมายจำนวนเท่า ๆ กัน เห็นว่าควรให้เครือข่ายประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมทรัพยากรน้ำ ตามลำดับ เป็นผู้สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ และในกรณีที่มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำแล้ว ในจำนวนเกินกว่าครึ่งต้องการให้มีการสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบการบริหารจัดการน้ำ โดยรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายประชาชน และกรมทรัพยากรน้ำ ตามลำดับ

๕.๒ อภิปรายผล

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ ได้ดำเนินโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟู แหล่งน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง อุทกภัย และเพื่อให้ประชาชนมีน้ำไว้อุปโภคบริโภค ทำการเกษตรเพื่อยังชีพ และประโยชน์ด้านอื่น ๆ โดยประเมินกลุ่มตัวอย่าง ๑๗ โครงการ จากผลการประเมินพบว่า

๕.๒.๑ ผลสัมฤทธิ์โครงการแหล่งน้ำ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ ของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ได้ตรงตามวัตถุประสงค์การดำเนินโครงการ ทั้งในด้านเป็นแหล่งน้ำใช้ในครัวเรือน น้ำสำหรับการเกษตร แหล่งน้ำดิบใช้ผลิตประปา โดยเฉพาะการป้องกันและบรรเทาปัญหาน้ำท่วม/น้ำหลาก ขาดแคลนน้ำ/น้ำแล้ง เนื่องจากโครงการส่วนใหญ่ที่ดำเนินการสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำในช่วงฤดูแล้ง และสามารถระบายน้ำและใช้เป็นพื้นที่รับน้ำฝนในฤดูน้ำหลากได้ และยังสามารถตอบสนองความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมากในด้านสี/ความขุ่นของน้ำ กลิ่นของน้ำ และน้ำสะอาดเพียงพอต่อการอุปโภค ซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล และแผนบริหารราชการแผ่นดิน (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘) นโยบายเร่งด่วนที่จะดำเนินการในปีแรก ข้อ ๑.๔ ...เร่งให้มีการบริหารจัดการน้ำในระดับประเทศอย่างมีประสิทธิภาพให้สามารถป้องกันปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งได้ รวมทั้งสนับสนุนภาคเกษตรด้วยการก่อสร้างระบบชลประทานขนาดกลาง ขนาดเล็ก ฟื้นฟูการขุดลอกคูคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่เดิม ... และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่มุ่งเน้นให้การบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

๕.๒.๒ การมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในโครงการในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะการเข้าร่วมประชุม (รับฟังความคิดเห็น) เนื่องจากการดำเนินโครงการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ ได้จัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ก่อนดำเนินโครงการ โดยเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบ อาทิเช่น วัตถุประสงค์ของโครงการ สาระสำคัญของโครงการ ผู้ดำเนินการ สถานที่ที่จะดำเนินการ ขั้นตอน/ระยะเวลา/งบประมาณ ผลผลิต และผลลัพธ์ของโครงการ และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น เป็นต้น ซึ่งประชาชนให้ความสนใจในโครงการที่สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ เข้าดำเนินการในพื้นที่เนื่องจากโครงการด้านแหล่งน้ำเป็นความต้องการและก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีความ

สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ และยังสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ว่าหลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ (ประการที่ ๓) และหลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ (ประการที่ ๔)

๕.๒.๓ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการได้รับบริการด้านแหล่งน้ำ ในภาพรวมพบว่าประชาชนในพื้นที่ที่มีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพการให้บริการและความคุ้มค่า ด้านความพึงพอใจในคุณภาพน้ำ/เพียงพอต่อการอุปโภค ด้านการซ่อมแซมหรือบำรุงรักษาโครงการแหล่งน้ำ โดยเฉพาะด้านความพึงพอใจในคุณภาพน้ำ/เพียงพอต่อการอุปโภค มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากโครงการที่ดำเนินการจะใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้หากพิจารณาความพึงพอใจในแต่ละประเด็นพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ดังนี้

๑) ด้านคุณภาพการให้บริการและความคุ้มค่า พบว่าประชาชนในพื้นที่ที่มีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะโครงการตรงตามความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ปริมาณน้ำเพิ่มขึ้น และพื้นที่รับประโยชน์จากโครงการเพิ่มขึ้น เนื่องจากการดำเนินงานโครงการมุ่งเน้นให้บรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในพื้นที่มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับหลักพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ที่มุ่งหมายให้การดำเนินงานภาครัฐต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า

๒) ด้านคุณภาพน้ำ/เพียงพอต่อการอุปโภค พบว่าแหล่งน้ำในพื้นที่ที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในระดับดีมาก ทั้งในกลิ่นของน้ำโดยปกติจะไม่มีกลิ่น ด้านสี/ความขุ่นของน้ำ จะมีสีเหลืองขุ่นในช่วงที่มีฝนตกเนื่องจากเกิดการชะล้างของหน้าดิน และน้ำสะอาดเพียงพอต่อการอุปโภค ส่วนใหญ่จะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตร

๓) ด้านการซ่อมแซมหรือบำรุงรักษาโครงการแหล่งน้ำ พบว่าประชาชนในพื้นที่ที่มีความพึงพอใจ ในระดับมากทุกด้าน ทั้งในด้านการซ่อมแซมสภาพที่ชำรุดเสียหายให้ใช้งานได้ดี การซ่อมแซมหรือการบำรุงรักษาดำเนินการแก้ไขได้ทันเวลาและทำให้แหล่งน้ำสามารถเก็บกักน้ำได้เพิ่มขึ้น

๕.๓ ปัญหา อุปสรรค ความไม่พึงพอใจ และข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ปัญหา อุปสรรค ความไม่พึงพอใจ

- ๑) ระบบกระจายน้ำไม่เพียงพอ น้ำใช้ได้ไม่ทั่วถึง
- ๒) ปริมาณการกักเก็บน้ำน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน
- ๓) บันไดทางลงแหล่งน้ำมีน้อย
- ๔) ไม่มีท่อลอดสำหรับผ่านน้ำไปยังแหล่งที่ทำการเกษตร
- ๕) ในช่วงฤดูฝนดินสไลด์เนื่องจากพื้นที่ดำเนินโครงการเป็นดินทราย
- ๖) งบประมาณในการดำเนินโครงการมีจำนวนจำกัด
- ๗) ฝายกั้นน้ำต่ำเกินไป ไม่สามารถเก็บกักน้ำได้ และมีจำนวนน้อย

- ๘) คานรองรับฝายในลำคลองไม่ได้มาตรฐาน
- ๙) การบดอัดดินไม่แน่นพอ และดินคันคลองบดอัดลูกรังน้อยเกินไป
- ๑๐) ท่อผันน้ำเข้า – ออก มีน้อยเกินไป
- ๑๑) การทิ้งดิน เกลี่ยดินไม่เรียบร้อย
- ๑๒) ท่อเชื่อมระหว่างบึงสูงเกินไป น้ำไม่สามารถไหลผ่านได้
- ๑๓) ดินที่ขุดลอกมากองไว้ในแหล่งน้ำ ไม่ได้กองไว้บนคันดินเดิมทำให้แหล่งน้ำแคบ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะจากประชาชน

การดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำ

- ๑) ต้องการให้ขุดลอกคลองส่งน้ำให้กว้างและลึก เพื่อให้ให้น้ำไหลได้สะดวกขึ้น
- ๒) ต้องการให้ขุดลอกเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะในช่วงเดือนธันวาคมเนื่องจากผ่านฤดูฝน แหล่งน้ำจะตื้นเขิน และควรขุดลอกครอบคลุมทุกพื้นที่
- ๓) ต้องการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ สำหรับเป็นแหล่งเก็บกักน้ำไว้ในชุมชน
- ๔) ต้องการให้แหล่งน้ำมีบันไดลงในบึงหลาย ๆ แห่ง เพื่อจะได้สะดวกต่อการใช้ประโยชน์
- ๕) ต้องการให้มีชันพักน้ำ (Berm) เพื่อชะลอการไหลของน้ำและลดการกัดเซาะดินจากฝั่งไหลลงทำให้ตื้นเขิน
- ๖) ต้องการให้มีการวางหินเรียง และบดอัดดินบริเวณคันคลองให้แน่น เพื่อป้องกันการกัดเซาะและการพังทลายของดิน
- ๗) ต้องการให้ก่อสร้างรางระบายน้ำและท่อกระจายน้ำ เพื่อแจกจ่ายน้ำได้อย่างทั่วถึงในพื้นที่การเกษตร
- ๘) ต้องการให้ทำท่อระบายน้ำให้สูงขึ้น
- ๙) ต้องการให้มีฝายกั้นน้ำเป็นระยะๆ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง
- ๑๐) ต้องการให้ก่อสร้างฝายน้ำล้น
- ๑๑) ต้องการให้สนับสนุนงบประมาณในการดูแลบำรุงรักษาแหล่งน้ำ
- ๑๒) ต้องการให้มีการติดตามและประเมินผลโครงการเป็นประจำ เพื่อจะได้รับทราบปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน
- ๑๓) ต้องให้มีหน่วยงานระดับท้องถิ่น/ภูมิภาค ประจำในแต่ละจังหวัด เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงาน

แนวทางการดูแลบำรุงรักษาแหล่งน้ำให้เกิดประสิทธิภาพ

- ๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในท้องถิ่น ร่วมกันดูแลบำรุงรักษาแหล่งน้ำ
- ๒) ปรับปรุงภูมิทัศน์เป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งพักผ่อน และแหล่งออกกำลังกาย
- ๓) ขอพันธุ์ปลาจากประมง นำมาปล่อยเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ และเป็นแหล่งอาหารของประชาชน
- ๔) ห้ามไม่ให้ประชาชนนำสัตว์เลี้ยงมาเลี้ยงบริเวณรอบ ๆ แหล่งน้ำ
- ๕) จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ เพื่อร่วมกันถากถางวัชพืช
- ๖) ปลูกต้นไม้ และหญ้าแฝก เพื่อป้องกันดินพังทลาย

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) กรมทรัพยากรน้ำควรจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการดำเนินการติดตามและประเมินผลต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เนื่องจากเป็นประโยชน์สำหรับการวางแผนงานในการดำเนินงาน สามารถนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของประชาชน
- ๒) กรมทรัพยากรน้ำควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการดูแลบำรุงรักษาแหล่งน้ำ เพื่อประชาชนจะได้ใช้ประโยชน์จากโครงการได้เป็นระยะเวลานานและคุ้มค่า
- ๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งน้ำและปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณรอบๆ แหล่งน้ำ

เอกสารอ้างอิง

ระเบียบ กฎหมาย นโยบาย

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๘

หนังสือ

กุลธนะ ธนาพงศ์ธรร. ๒๕๓๐. **ประโยชน์และบริการ**, เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. ๒๕๔๗. **เอกสารเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา**

ระบบราชการ หมายเลข ๐๐๒. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. ๒๕๔๗. **แนวคิด ทฤษฎีและหลักการรัฐประศาสนศาสตร์ในการให้บริการสาธารณะ**.

นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ประยูร กาญจนกุล. ๒๕๓๖. **บริการสาธารณะ** ในวารสารกรมบัญชีกลาง. พฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๓๖: ๙-๒๒.

มณีวรรณ ต้นไทย. ๒๕๓๓. **พฤติกรรมในการให้บริการของเจ้าหน้าที่กองควบคุมยา** สำนักงานคณะกรรมการ

อาหารและยาที่มีต่อประชาชนที่มาติดต่อ. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รังสฤษฎ์ จิตดี. ๒๕๓๕. **เปรียบเทียบความพึงพอใจในงานตามลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ช่วย**

นายทะเบียนตำบลประจำหมู่บ้าน: ศึกษากรณีอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์. ภาคนิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๔๖. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๖**. กรุงเทพมหานคร:

ราชบัณฑิตยสถาน.

ศุภชัย เหลืองสุขเจริญ. ๒๕๔๑. **ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ: ศึกษากรณี**

สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สมิต สัมมกร. ๒๕๕๐. **ศิลปะการให้บริการ**. กรุงเทพฯ: สายธาร.

สาโรช ไสยสมบัติ. ๒๕๓๔. **ความพึงพอใจในการทำงานของครูอาจารย์โรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญ**

ศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

สิน พันธุ์พินิจ. ๒๕๕๕. **เทคนิคการวางแผนและการประเมินผลโครงการ**. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ๒๕๕๖. **ที่มา ความหมาย และพัฒนาการของหลักธรรมาภิบาล**. สืบค้นจาก

<http://www.socgg.soc.go.th/History๒.html> เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖.

สำนักวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยา กรมทรัพยากรน้ำ. **แผนที่มาตรฐานการแบ่งลุ่มน้ำหลักและลุ่มน้ำสาขา**

ของประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

อิสรา ภูมาศ. ๒๕๔๖. **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของ อบต. ศึกษากรณี อบต. บางช้าง**

อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Shelly, Maynard W. ๑๙๗๕. **Responding to Social Change**. Pennsylvania: Downed: Hutchison Press, Inc.